

Türkiye Finansal Okuryazarlık Araştırması

II. Dönem Raporu

Ipsos Sosyal Araştırmalar

Mart 2019

VISA

&

FODER
FİNANSAL OKURYAZARLIK VE
ERİŞİM DERNEĞİ

için hazırlanmıştır

GAME CHANGERS

İçindekiler

3

Araştırma Arka Plan & Amacı

4

Araştırma Tasarımı

5

Örneklem

7

Mevcut Ekonomik Durum

13

Finansal Okuryazarlık Endeksi

19

Temel Finansal Bilgi Düzeyi

30

Finansal Davranışlar

45

Temel Finansal Tutumlar

48

Sonuç

Araştırmanın Arka Planı ve Amacı

Türkiye’de bireylerin ekonomik güçlenmesi ve finansal sistemin sürdürülebilirliğini sağlamak için **vatandaşların finansal okuryazarlık düzeylerini ölçebilmek** ve bu doğrultuda **politika ve program geliştirmek** önemlidir.

Bu çerçevede Türkiye için; OECD gibi uluslararası karşılaştırmalarla finansal okuryazarlık düzeyini tespit eden çalışmalara entegre olan ve Türkiye özelinde ek analizler sunarak ülkemize özgü politika ve program geliştirme süreçlerine bilgi ve referans kaynağı olacak bir araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Hem 2017’de hem de 2019’da yürütölen bu araştırmanın amacı Türkiye’de genel kamuoyunun **finansal okuryazarlık düzeyini** tespit etmek, **finansal ürün ve hizmetlere erişim** konusundaki **tutum ve davranışlarını** ortaya koymaktır ve seneler içinde değışimi gözlemlemektir.

Araştırma Tasarımı

Türkiye Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği & Visa Türkiye adına Ipsos Sosyal Araştırmalar tarafından Türkiye temsili 15 yaş ve üzeri toplam 2000 bireyle bilgisayar destekli yüzyüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemi ile yapılan bu çalışma, İBBS 2 düzeyinde 26 ilde (Adana, Ağrı, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Erzurum, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kastamonu, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Samsun, Tekirdağ, Trabzon, şanlıurfa, Van, Zonguldak, Kırıkkale) hanelerde yürütölmüştür. 2. dönemi gerçekleştirilen bu çalışmanın saha tarihi Ocak-şubat 2019'dur.

Çalışmanın hata payı %95 güven aralığında $\pm$ % 2,2'dir. Data İBBS2 düzeyinde bölge bazında 15 yaş üzeri nüfusu yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyine göre temsil edecek şekilde ADNKS 2016 sonuçlarına göre ağırlıklandırılmıştır. Bu raporda temel bulgular 18 yaş ve üzeri bireylerin cevapları üzerinden verilmiştir, 15-17 yaş grubu ayrı bir bölümde ele alınmıştır.

Örnekleme

Örneklem Detayı

Cinsiyet (%)

%50 %50

Yaş (%)

18-24 19

25-39 37

40-59 31

60+ 13

Medeni Durum (%)

Hiç evlenmemiş 30

Evli 63

Eşi vefat etmiş 4

Boşanmış 3

Eğitim Durumu(%)

	%
Okuryazar değil	0.5
Okuryazar ancak formal eğitim okul bitirmemiş	2
İlkokul mezunu	33
İlköğretim mezunu	24
Lise mezunu	23
Yükseköğretim mezunu	17

n=1951

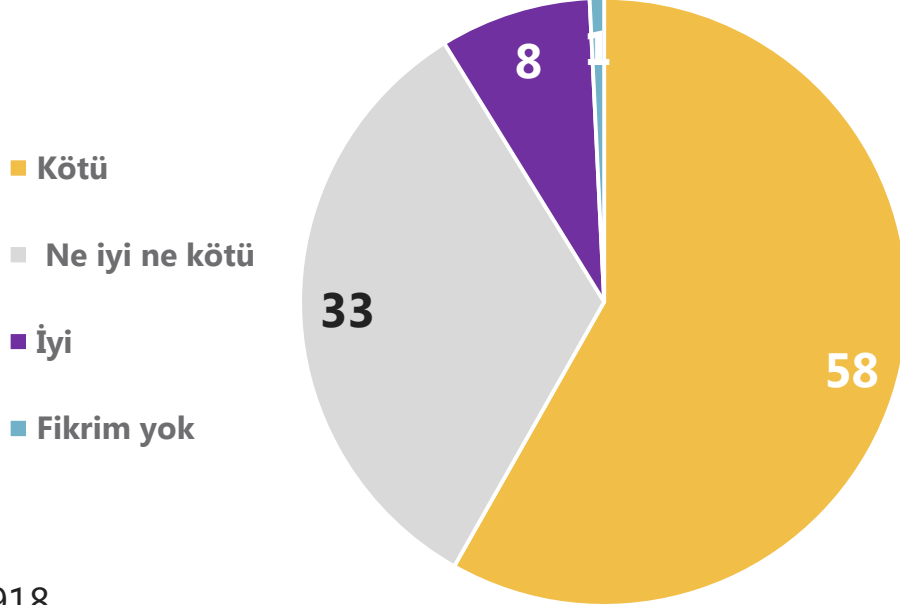
Mevcut Ekonomik Durum

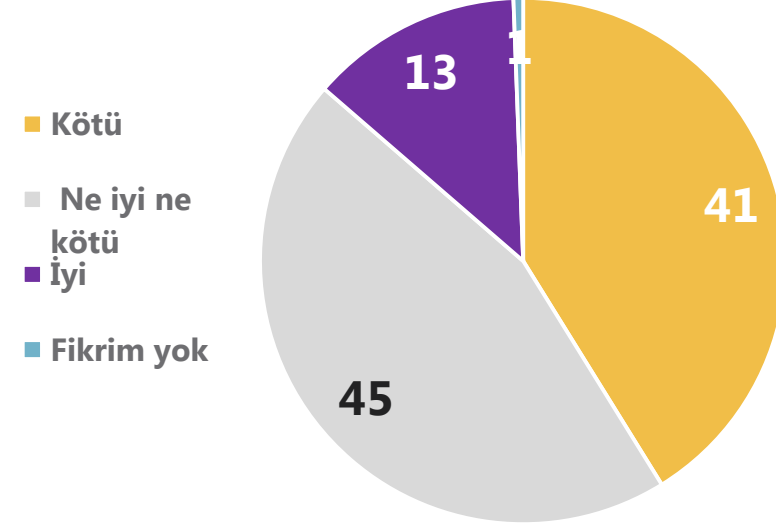
Ekonomik Durum

Vatandaşların gerek Türkiye ekonomisinin mevcut durumuna gerekse de kendi mali durumlarına yönelik değerlendirmeleri oldukça negatif. Her iki konuda da sadece yaklaşık %10'luk bir kesim olumlu bir kanıya sahip. Önümüzdeki birkaç aylık dönem sorulduğunda da benzer karamsar bir resim çizilmekte.

«Genel olarak düşündüğünüzde Türkiye ekonomisinin mevcut durumunu nasıl buluyorsunuz ?»

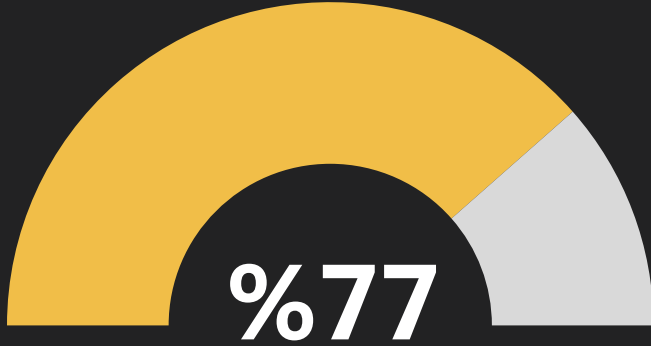
«Genel olarak düşündüğünüzde şu andaki kişisel mali durumunuzu nasıl buluyorsunuz ?»

n=1918

Ekonomik Kriz

«Siz şu anda Türkiye’de ekonomik kriz olduğunu düşünüyor musunuz?»

Katılıyorum (5 üzerinden 5 ve 4 skoru verenler)

n=1918

Vatandaşların %77’si Türkiye’de ekonomik kriz olduğunu düşünüyor. Ancak toplumun yarısı (%46) bu krize karşılık bir önlem almıyor.

Önlem alan bireylerin aldığı önlemlerin başında dışarda yeme içme ve kişisel bakım ürünleri gibi daha lüks harcamalar geliyor. Ancak süpermarket harcamalarını kısımaya yönelik önlemler de alınıyor.

«Ekonomik krize karşılık siz herhangi bir önlem alıyor musunuz?»

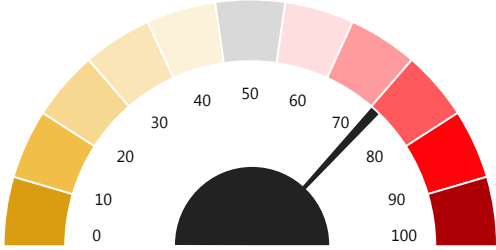
n=1472

Ekonomik Krizin Etkileri

Bireylerin %74'ü alım gücünün azaldığını düşünüyor ve %43'ü ekonomik açıdan kendini güvende hissetmiyor.

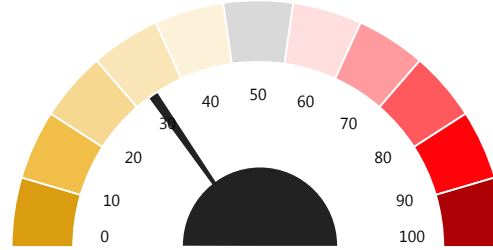
Diğer önemli endişe ise işsiz kalacakları düşüncesi (%51).
Genç, lise mezunu, ücretli çalışan erkekler nezdinde bu endişe daha yüksek.

%74

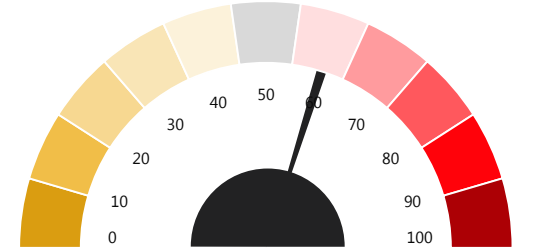
Alım gücümün azaldığını
düşünüyorum →
«**KATILIYORUM**»

%43

Kendimi ekonomik
açıdan güvende
hissediyorum →
«**KATILMIYORUM**»

%51

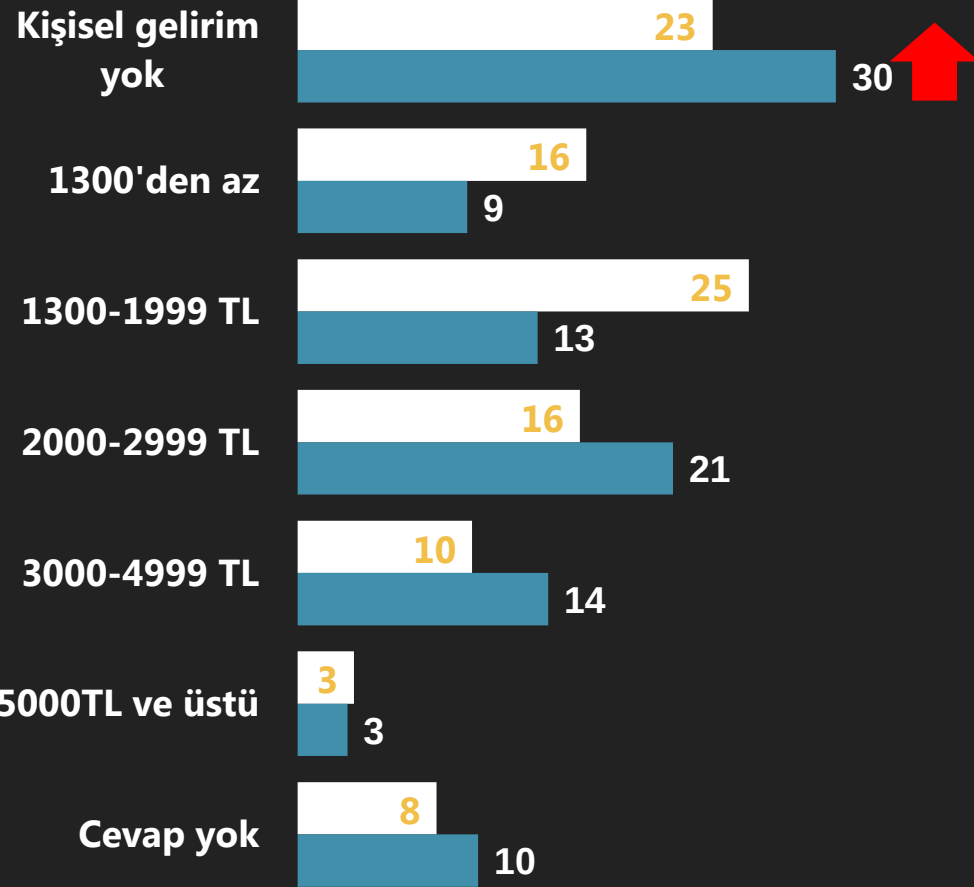
İşsiz kalmaktan endişe
ediyorum →
«**KATILIYORUM**»

2019 → n=1918

Finansal Durum

2017 -2019 karşılaştırmasında en dikkat çekici konu 18 yaş ve üstü bireylerde kişisel geliri olmayan kitledeki artıştır.

Kişisel Gelir (%)

Ortalama gelir

2017

1601
TL

2019

1673
TL

2017 yılında elde edilen ortalama kişisel gelir asgari ücrete yakın bir gelirken, 2019 yılındaki kişisel gelir 2019 için belirlenmiş asgari ücretin çok altındadır.

Diğer dikkat çekici bir konu ise çalışan kesimin **%20'sinin asgari ücret altında** bir kişisel gelirin olmasıdır.

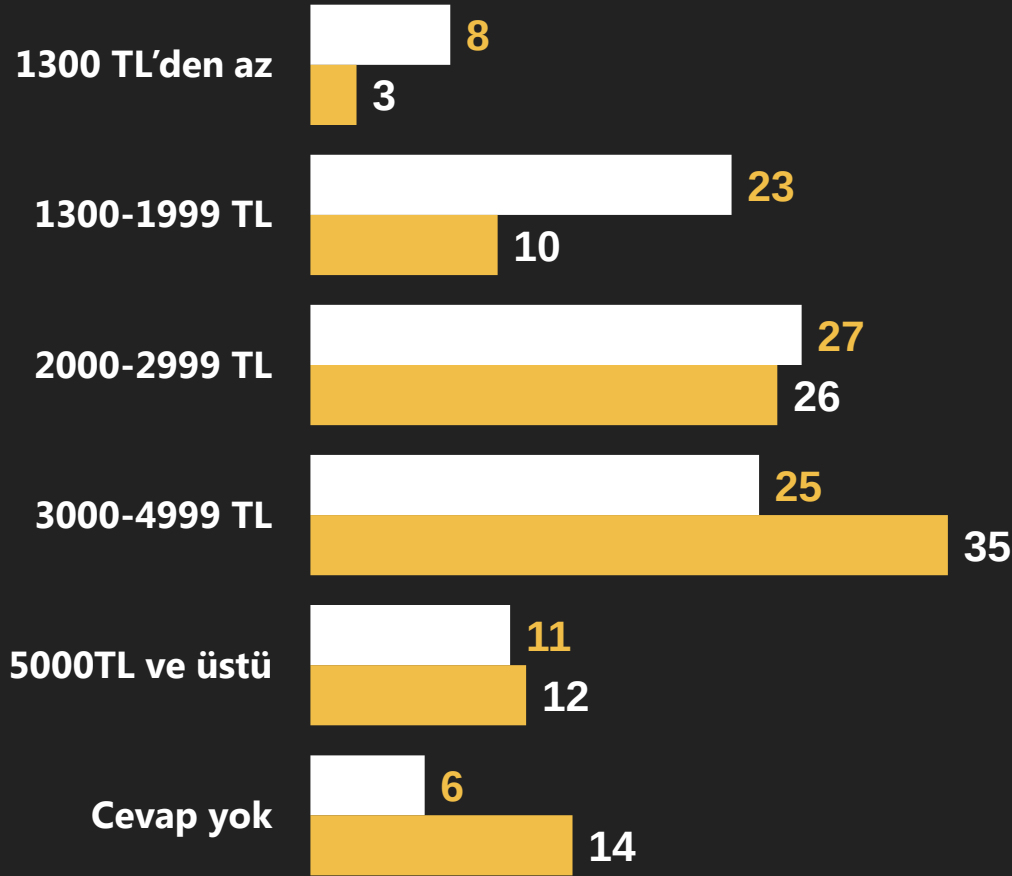
2017 → n=1951

2019 → n=1918

Finansal Durum

2019 yılında hane halkı geliri 2835 TL'den 3316 TL'ye yükselmiştir.

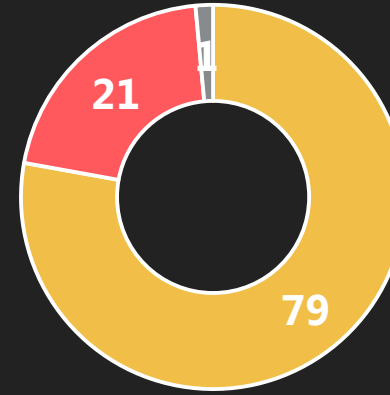
Hane Geliri (%)

2017 → n=1951
2019 → n=1918

Ortalama hane geliri: 3316 TL

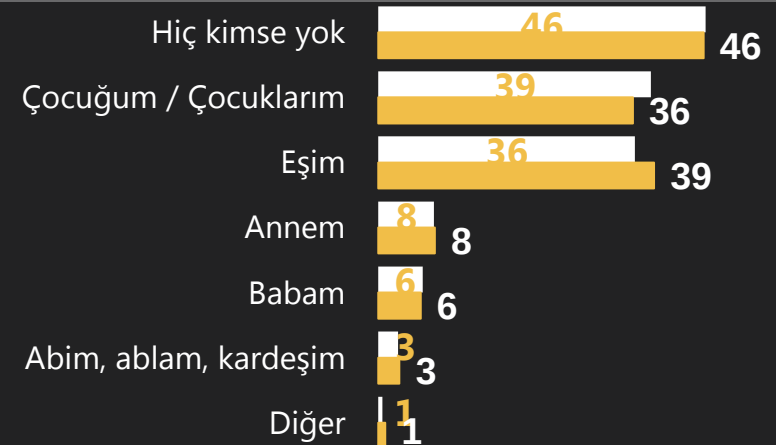
Düzenli Güvenilir Hane Geliri (%)

■ Evet ■ Hayır ■ Bilmiyorum

Bireylerin yaklaşık %80'i hane gelirlerinin düzenli ve güvenilir olduğunu düşünmektedir. (2017 → %74)

Maddi Olarak Bakmakla Yükümlü Kişi(%)

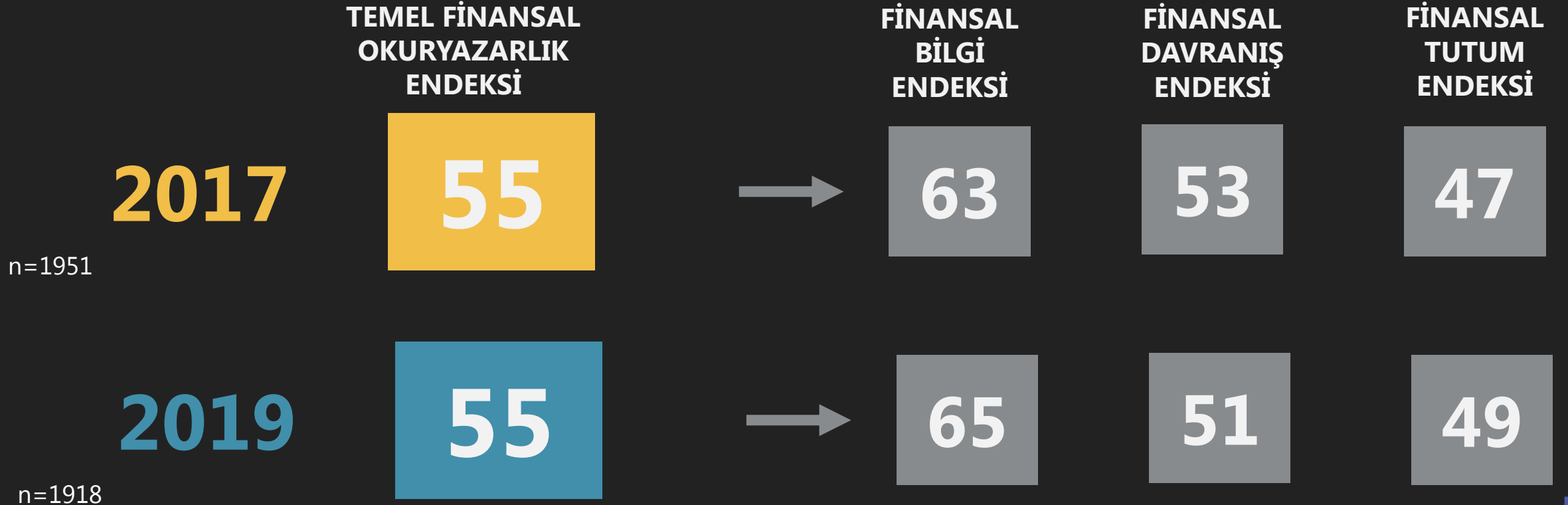
n=1918

Finansal Okuryazarlık Endeksi

FİNANSAL OKURYAZARLIK ENDEKSİ

Genel kamuoyunun temel finansal okuryazarlık düzeyi 2019 yılında 100 üzerinden 55'tir. 2017'den bu güne finansal okuryazarlık düzeyimizde en toplamda çok büyük bir değişim olmamıştır.

FİNANSAL OKURYAZARLIK ENDEKSİ -2019

Finansal Bilgi düzeyini alt kırılımlarında incelediğimizde bilgi düzeyimizin özellikle **kavramsal bilgilerimizden** dolayı yüksek olduğunu söylemek mümkün

TEMEL FİNANSAL OKURYAZARLIK ENDEKSİ -2019	FİNANSAL BİLGİ ENDEKSİ			FİNANSAL DAVRANIŞ ENDEKSİ	FİNANSAL TUTUM ENDEKSİ
55	65			51	49
	matematiksel	kavramsal	ürün bilgisi		
	60	87	56		

2017 ile karşılaştırdığımızda ise :

Matematik bilgi düzeyimizin 64 endeks skorundan 60'a gerilediği ancak

Özellikle finansal ürünler bilgi düzeyimizin 52den 56'ya yükseldiği görülmektedir

n=1918

FİNANSAL OKURYAZARLIK ENDEKSİ –demografik kırılım

2019	TEMEL FİNANSAL OKURYAZARLIK ENDEKSİ -	FİNANSAL BİLGİ ENDEKSİ	matematiksel	kavramsal	ürün bilgisi	FİNANSAL DAVRANIŞ ENDEKSİ	FİNANSAL TUTUM ENDEKSİ
Toplam	55	65	60	87	56	51	49
KADIN	54	62	57	86	52	50	50
ERKEK	56	68 ↑	63	89	60 ↑	53	47
18-30	54	66	63	88	57	50	47
18-24	53	63	63	87	52	48	47
25-39	56	67	63	88	59 ↑	52	47
40-59	57	66	61	89	57	54 ↑	49
60+	54	58 ↓	46 ↓	84 ↓	51 ↓	51	54 ↑
Evli	56	64	59	88	54	54 ↑	51
Bekar	54	66	62	87	58	49	46

n=1918

FİNANSAL OKURYAZARLIK ENDEKSİ –demografik kırılım

2019	TEMEL FİNANSAL OKURYAZARLIK ENDEKSİ -	FİNANSAL BİLGİ ENDEKSİ	matematiksel	kavramsal	Bilgi	FİNANSAL DAVRANIŞ ENDEKSİ	FİNANSAL TUTUM ENDEKSİ
Toplam	55	65	60	87	56	51	49
Çalışan	57	68 ↑	63	90	59	55	49
Çalışmayan	53	61 ↓	56	85	52	49	50
İşsiz	52	65	62	87	55	46	46
Eğitimsiz	50	47 ↓	36	80	36	49	53
İlköğretim mezunu	55	63	58	87	53	52	49
Lise mezunu	56	67	65	88	58	52	48
Yükseköğretim	57	70 ↑	64 ↑	88	64 ↑	53	48

n=1918

FİNANSAL OKURYAZARLIK ENDEKSİ

ÖZETLE :

- **Finansal okuryazarlık endeksi 2017 yılına göre çok büyük değişim göstermiyor.**
 - **Bilgi ve davranış endeksinde 2 puanlık artış gözlenirken davranış endeksi 1 puan gerilemiş.**
- **Finansal bilgi endeksini alt kırılımları incelendiğinde;**
 - **Kavramsal bilgi düzeyin dolayı Toplam Finansal Bilgi endeksi yükseliyor.**
 - **Matematiksel bilgi düzeyi ise 100 endex üzerinden 60 skoruna sahip .**
- **Tahmin edildiği gibi Finansal Bilgi Endeksi**
 - **Çalışanlar, yüksek eğitilmiş ve gençler nezdinde daha yüksek**

Temel Finansal

Bilgi

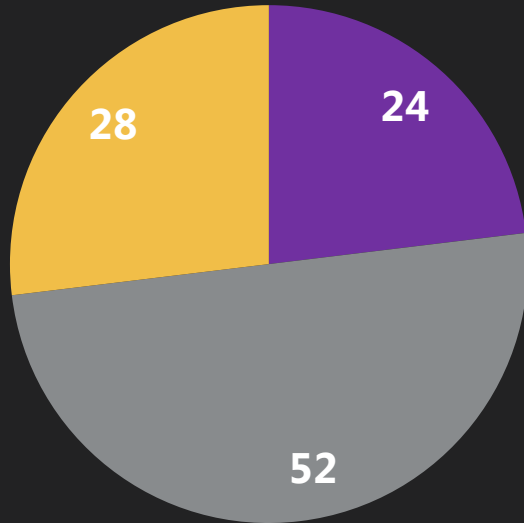
Düzeyi

Finansal Bilgi Düzeyi Algısı

18 yaşüstü bireylerin sadece ¼ 'ü finansal konulardaki bilgi düzeyinin diğer yetişkinlere göre daha yüksek olduğunu düşünmektedir. Bu algı düzeyinde 2017'ye göre çok önemli bir değişiklik gözlenmemekte.

«Türkiye'deki diğer yetişkinlerle kıyasladığınızda, finansal konulara dair bilgi düzeyinizin nasıl olduğunu söylersiniz?»

■ Daha iyi ■ Aynı düzeyde ■ Daha kötü

n=1918

Bilgi düzeyi;

Erkeklerde %27 (Kadınlarda %21)

Çalışma hayatında olanlarda %29

İşverende %42

Yükseköğretim mezunlarında %36

En yüksek gelir grubunda %42

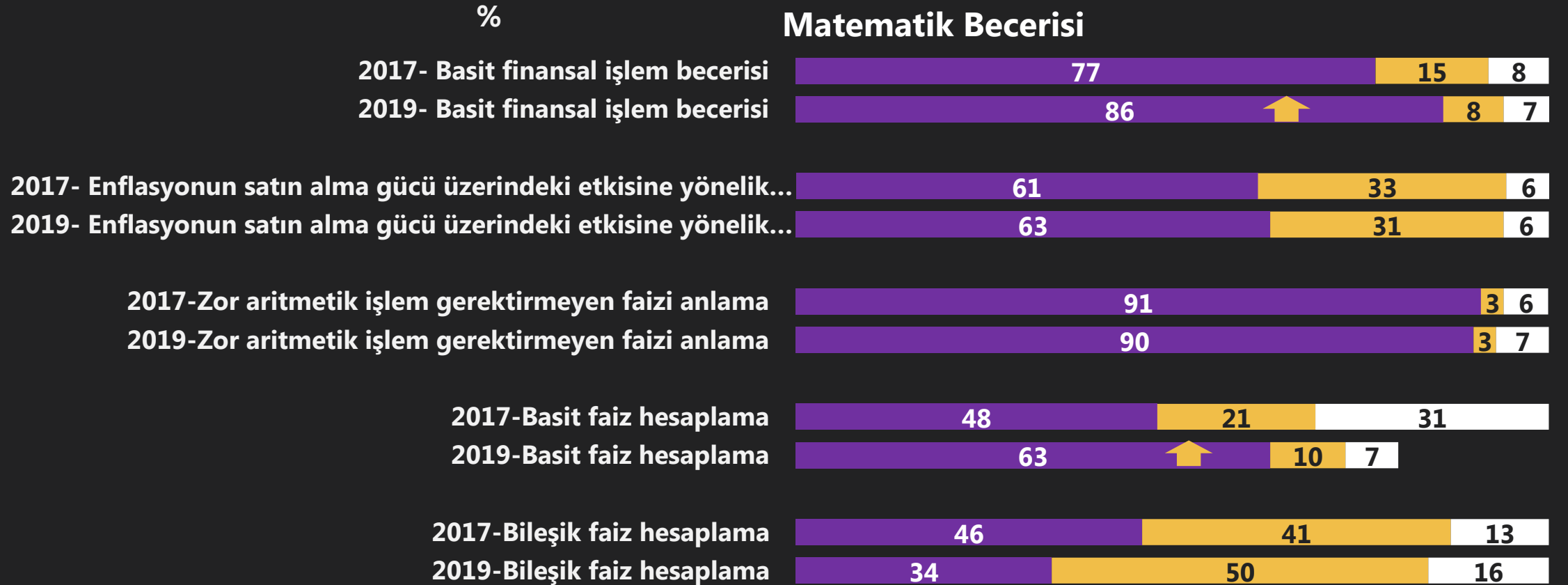
Daha yüksek.

Basit Finansal İşlem Yapma Becerisi

	Soru İfadesi	Soru Türü	Soru Amacı
S1	Beş kardeşe 2000 TL veriliyor. Bu para beşi arasında eşit dağıtılırsa her bir kardeş ne kadar para alır?	Doğru / Yanlış cevap	Basit finansal işlemleri yapmak için gerekli aritmetik beceri sahipliğini test etmek
S2	Peki kardeşlerin bu 2000 TL'lik parayı bölüşmek için 1 yıl beklemeleri gerektiğini ve bu 1 yıl içinde enflasyonun artacağını düşünün. 1 yıl sonunda kendi paylarıyla alabilecekleri şeyler sizce bugüne göre artar mı azalır mı yoksa aynı mı kalır?	Doğru / Yanlış cevap	Enflasyonun satın alma gücü üzerindeki etkisine yönelik bilgi düzeyi
S3	Arkadaşınıza bir gün 100 TL borç verdiniz, o da ertesi gün size 100 TL geri verdi. Arkadaşınız bu borç için ne kadar faiz ödedi?	Doğru / Yanlış cevap	Zor bir aritmetik işlem gerektirmeyen faiz düzeyini anlama becerisi
S4	Vadeli mevduat hesabına senelik yüzde 10 faizle 100 TL yatırdığınızı düşünün. Bu hesaba başka para yatırmadığınızı ve hesaptan hiç para çekmediğinizi düşünün. Birinci senenin sonunda ödenen faizle beraber hesabınızda ne kadar para olur?	Doğru / Yanlış cevap	Basit faiz hesaplama becerisini test etmek
S5	Peki, bu hesapta iki senenin sonunda ne kadar para olur?	Doğru / Yanlış cevap	Bileşik faiz hesaplama becerisini test etmek
S6	Şimdi size bazı ifadeler okuyacağım. Bu ifadeler sizce doğru mudur yoksa yanlış mı Eğer biri size bir yatırımla çok para kazanma şansı sunuyorsa, bu yatırımla çok para kaybetme olasılığınız da yüksek olur. Enflasyon artarsa hayat pahalılığı da artar Enflasyon artarsa alım gücü azalır Eğer yatırımlarınızı birden fazla yere bölerseniz tüm paranızı birden kaybetme ihtimaliniz azalır Doların Türk lirası karşısında değer kazanması kişisel alım gücünü azaltır	Doğru / Yanlış cevap	Risk kavramı bilgisi Enflasyon kavramı bilgisi Enflasyonun satın alım gücü üzerindeki etkisine dair bilgi Risk kavramı ve getiri ilişkisi bilgisi Kur değişikliğinin alım gücü üzerindeki etkisine dair bilgi

Basit Finansal İşlem Yapma Becerisi

2017 senesi ile karşılaştırıldığında özellikle basit matematiksel işlemlerde bilgi düzeyinde bir artış var.

2017 → n=1951
2019 → n=1918

Doğru Cevap

Yanlış Cevap

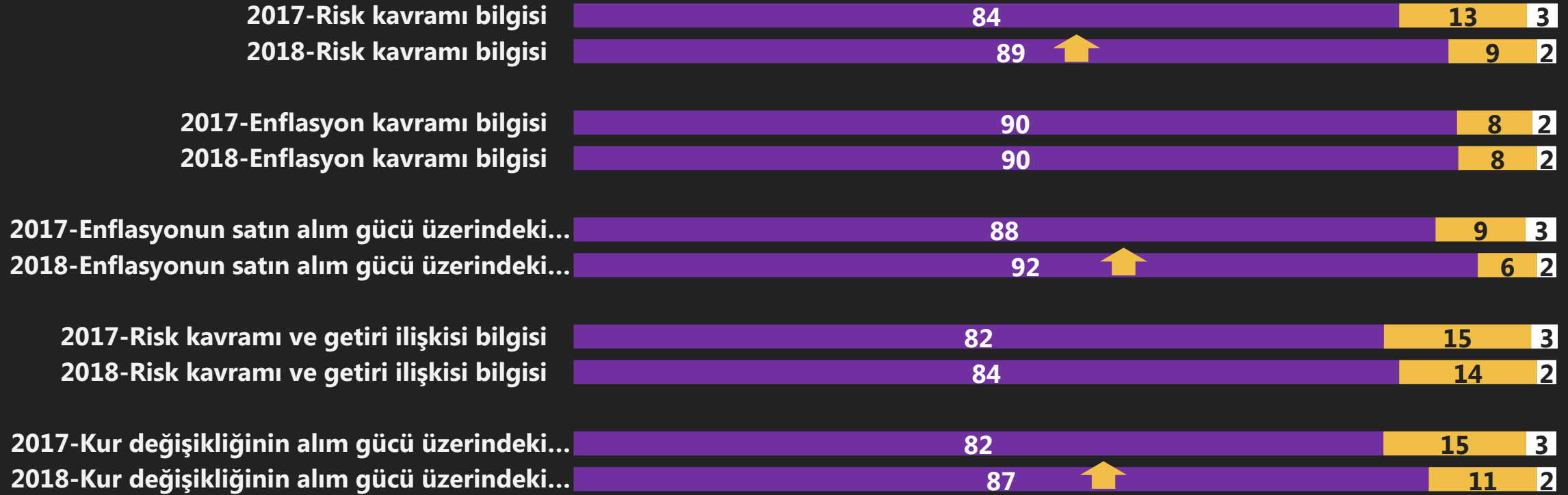
Cevap Yok

Basit Finansal İşlem Yapma Becerisi

Temel finansal kavramlara yönelik bilgi düzeyi 2017de de olduğu gibi oldukça yüksek. Risk kavramı ve enflasyon ve kur değişikliğinin alım gücüne etkisi konusunda bilgi düzeyinde artış gözlenmekte. Bu artış son dönemlerde yaşanan enflasyon, ekonomi kriz, faizlere yönelik açıklamalar kamuoyunun bu konulara ilişkin ilgi düzeyinin artmasıyla ilişkili olabilir.

Kavramsal Beceri

2017 → n=1951
2019 → n=1918

■ Doğru cevap ■ Yanlış cevap ■ Cevap yok

Temel Finansal Bilgi Skoru

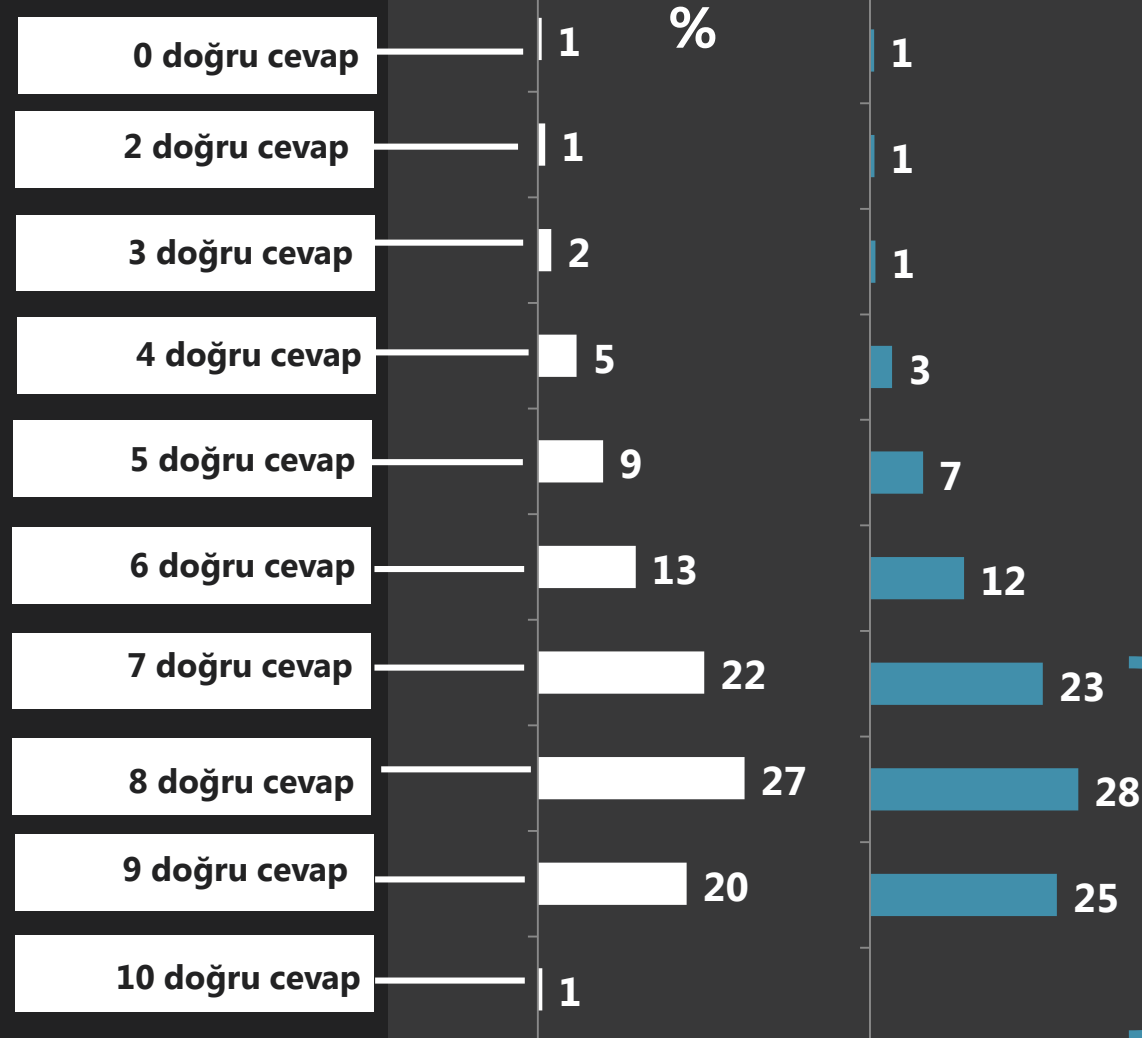
Temel finansal bilgi düzeyini tespit etme amaçlı sorulan 10 sorudan en az 7'sine doğru cevap veren yetişkinlerin oranı üzerinden **minimum bilgi skoru** hesaplanmıştır.

Temel Finansal Bilgi düzeyi 2017 yılına göre 5 puan artış göstermiştir.
(2017:%70; 2019: %75)

2019 yılında Türkiye’de bireyler temel finansal bilgiye yönelik 10 sorudan ortalama 7,31’ine doğru cevap veriyor.

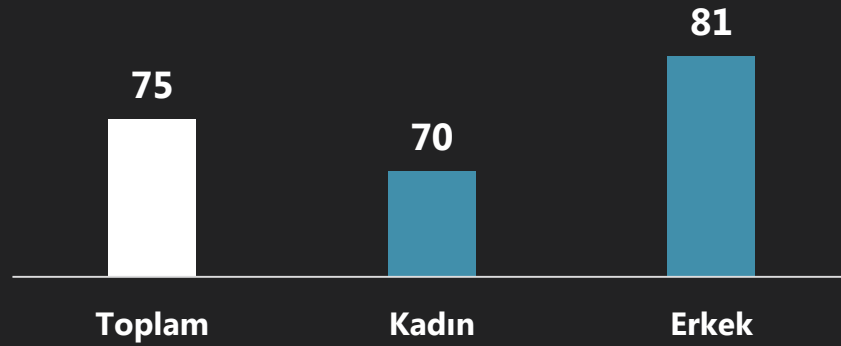
2017 → n=1951
2019 → n=1918

Temel Finansal Bilgi Skoru 2017 2019

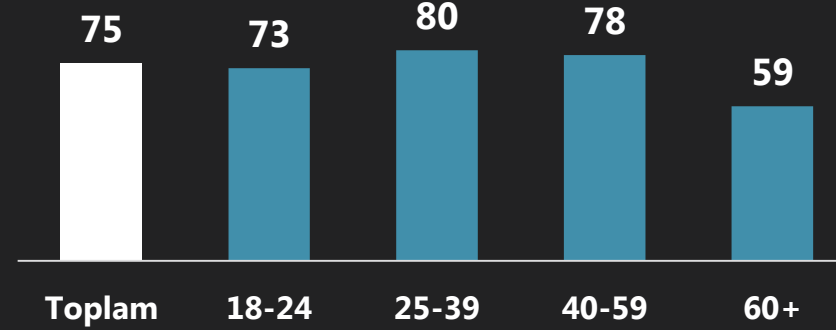

Temel Finansal Bilgi Skoru – demografik kırılım

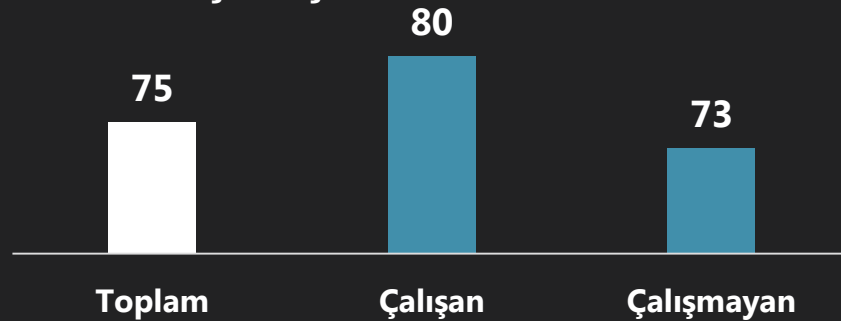
CİNSİYET

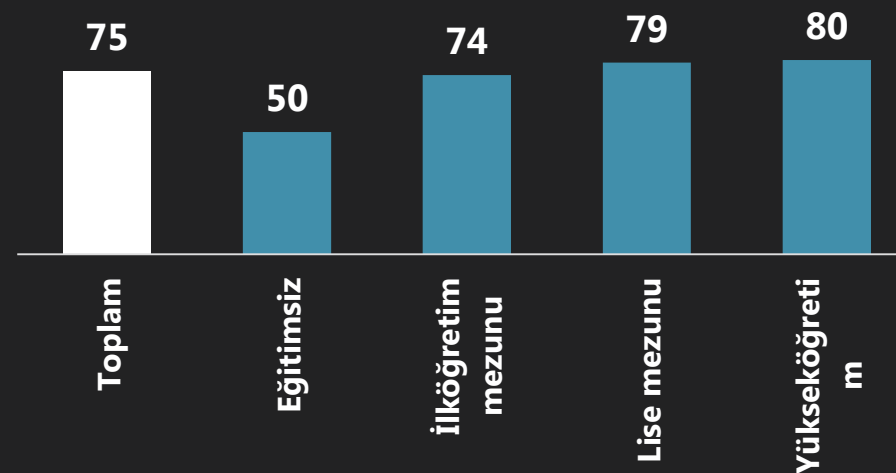
YAŞ

ÇALIŞMA DURUMU

EĞİTİM

2019 → n=1918

Kamuoyunun ekonomik konulara ilişkin bilgi düzeyi

2019 açıklanan yıllık enflasyon: % 20.3

Kamuoyu nezdinde belirtilen enflasyon:

%69'u fikir beyan etmemiştir.

Cevap verenler nezdinde: ortalama %24,6

Faiz oranı

Faiz oranı hakkında kamuoyunun %82'si cevap verememiştir.

Bilenlerin ise verdiği cevaplar oldukça farklılaşmaktadır.

Doğru cevap bilenlerin oranı oldukça düşüktür

2 Ocak 2019 dolar döviz kuru: 5.38 TL

Kamuoyu nezdinde belirtilen dolar kuru:

%38 'i fikir beyan etmemiştir.

Cevap verenler nezdinde

→ %48'i: 5 TL

→ %36'sı : 6 TL cevabını vermiştir

2 Ocak 2019 Çeyrek Altın fiyatı : 358 TL

Kamuoyu nezdinde belirtilen dolar kuru:

%38'i cevap vermemiştir

Cevap verenler nezdinde

→ Ortalama 352 TL

Basit Finansal İşlem Yapma Becerisi

Temel Bulgular

Özetle;

- Temel Finansal Bilgi Düzeyi 2019'de 5 puan artmış ve bireylerin %75'i 10 sorudan 7'sine doğru cevap vermiş
- Kavramsal sorulara doğru cevap verme oranı oldukça yüksek. Risk konusu, enflasyon ve kur artışının alım gücüne etkisi konusunda 2019 yılında bireyler daha bilgili
- Matematiksel Beceri soruları içinde «Bileşik faiz» konusu en fazla yanlış verilen soru. Ancak basit finansal işlem ve basit faiz hesaplama konusunda 2017'ye göre daha fazla doğru cevap veriliyor.
- Çeyrek altın fiyatı ve döviz kuru fiyatı bireylerin en bilgili olduğu konu.
- Ancak enflasyon ve faiz oranları konusunda bilgi düzeyi çok düşük.

Finansal Ürün Kategorisi

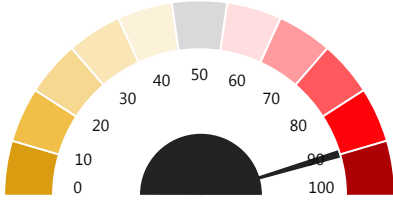
Bilinirliği

2017'ye göre finansal ürünler konusunda kamuoyunun bilgi düzeyi artmış

Bireylerin sigorta ürünlerine yönelik bilgi düzeyi (%63) genel olarak diğer finansal ürün ve yatırım araçlarından daha düşük.

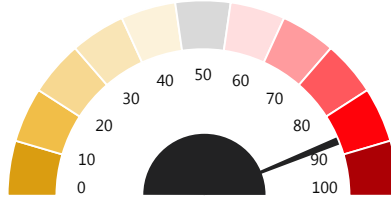
2019

%91

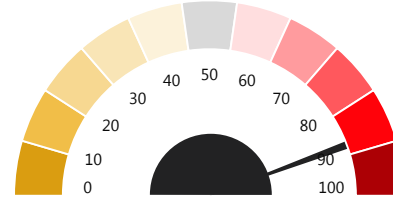
Tasarruf ve emeklilik

%88

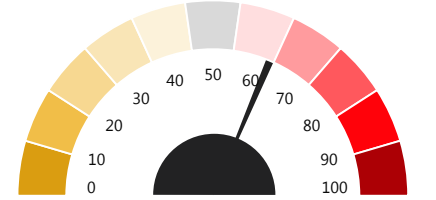
Ödeme

%89

Kredi

%63

Sigorta

2017

%85

%83

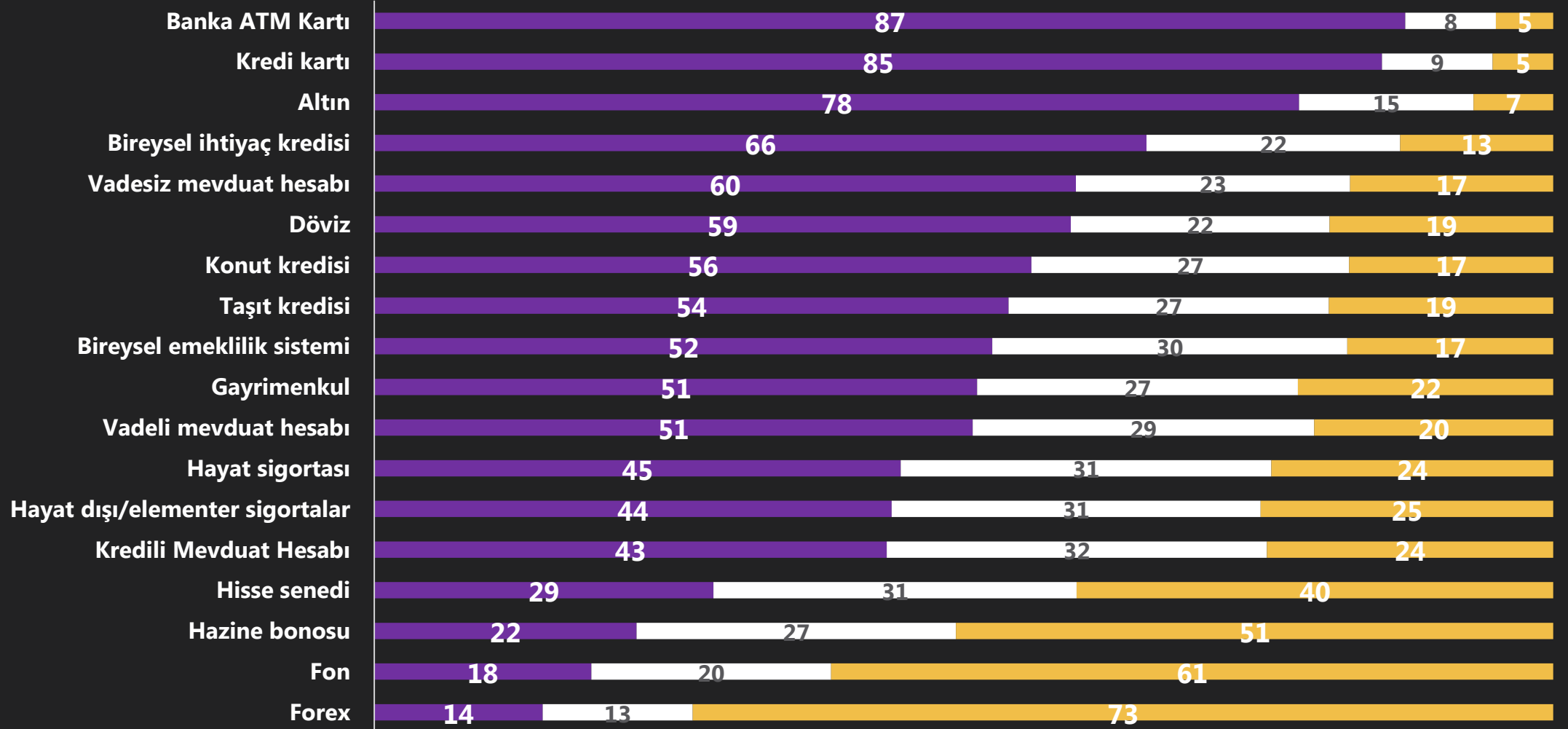
%81

%60

n=1918

Finansal Ürün Bilinirliği

Hisse senedi, bono, fon ve forex yine toplumun büyük bir kesimi tarafından bilinmiyor

n=1918

■ Bilgili ■ Az bilgili ■ Bilgili değil

Finansal Davranışlar

Kişisel Harcamalar ve Hane Bütçesi

Hanelerde bütçe yapılma durumu 2017 yılına göre ciddi bir artış göstermektedir. 2017 yılında %65 olan bu oran 2019'de %74'e çıkmıştır. Diğer yandan hanelerin %24'ünde hala hane bütçesi yapılmamaktadır.

Çalışan kesimde (%79)

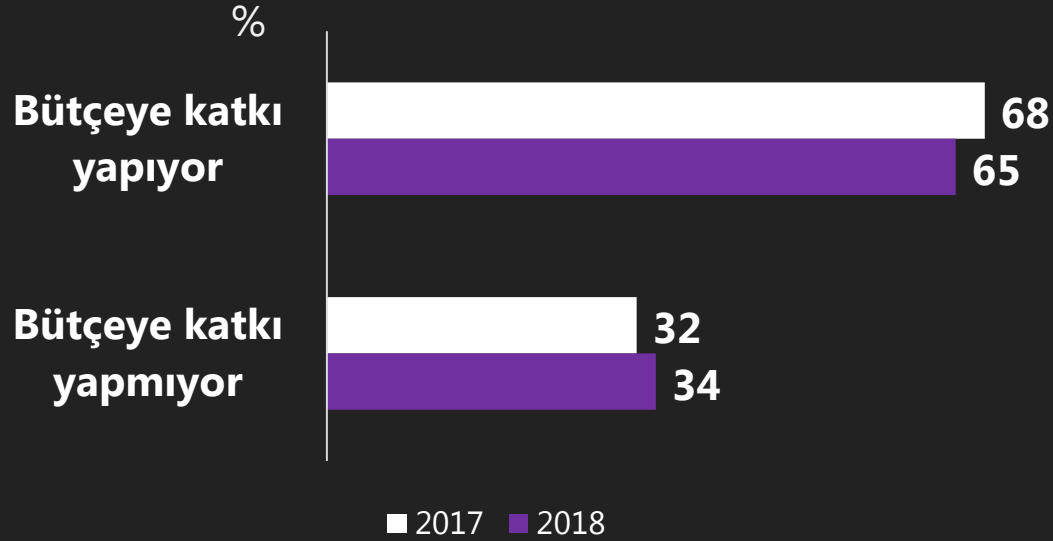
Evli (%78)

Çocuk sahiplerinde (%78)

Hane bütçesi yapma alışkanlığı daha yüksek

Hane Bütçesi Üzerinde Karar Alıcılar

«Hane bütçenize parasal olarak katkıda bulunuyor musunuz?»

Hane bütçesine katkıda bulunma düzeyi 2017'den farklı değil. Türkiye'deki bireylerin %65'i hane bütçesine katkıda bulunmakta.

18-30 yaş grunda

Çalışmayan ve işsiz

Eğitimsiz ve ilköğretim mezunu

Bireylerin hane bütçesine parasal olarak katkıda bulunma oranı daha düşük

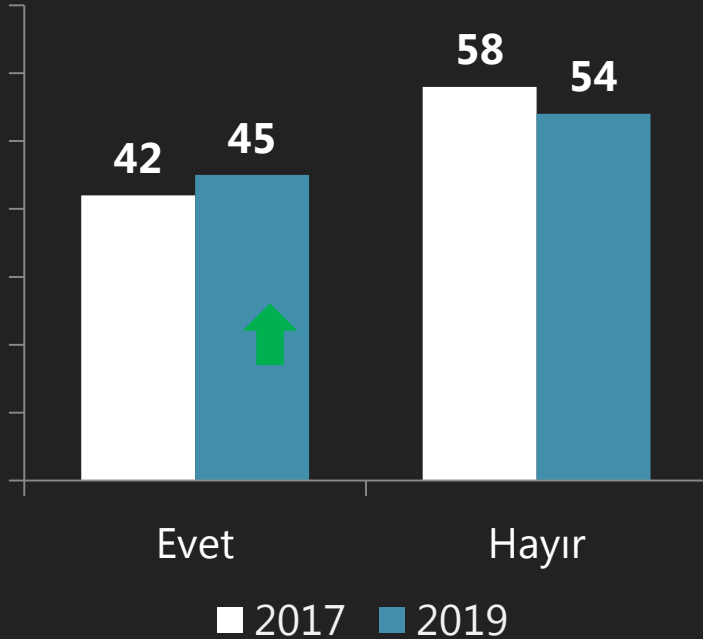
2017 → n=1951

2019 → n=1918

Birikim Yapma Davranışı

Para biriktirme alışkanlığı 2017 yılına göre, 2019'de daha yüksek.

«Son 12 ay içerisinde para biriktirdiniz mi?»

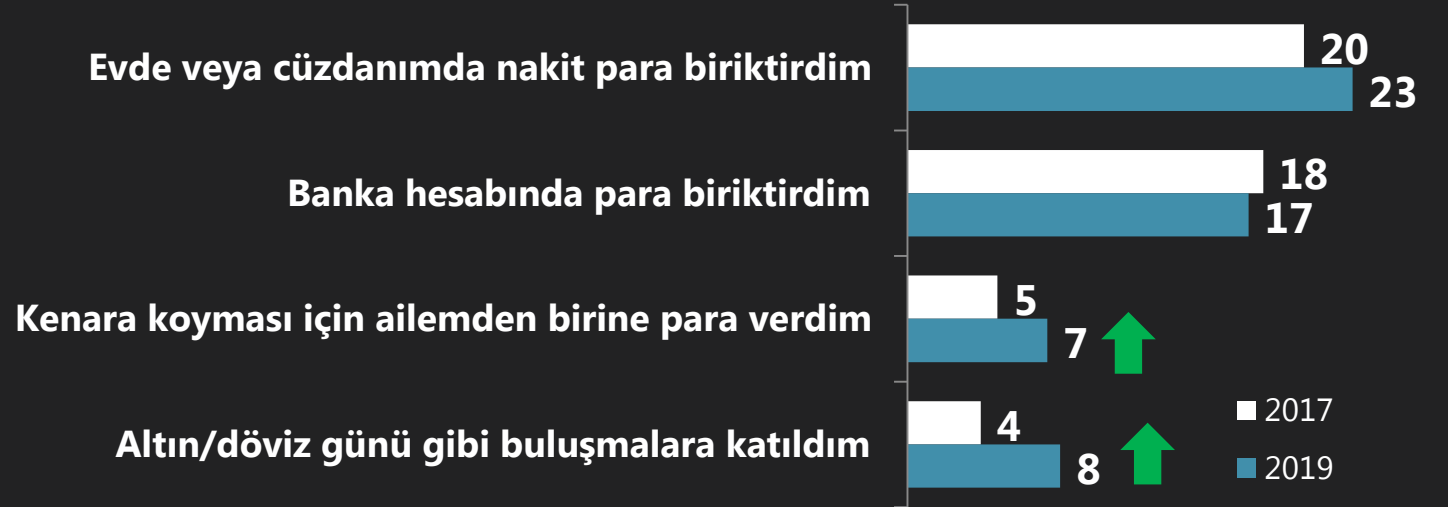

2017 → n=1951
2019 → n=1918

«Yastık altı» gibi geleneksel para biriktirme yöntemleri toplumda hala yaygın.

Banka hesabı dışında finansal ürünlerle birikim yapmak davranışına pek rastlanılmıyor.

Birikim Türleri

İstatistiki olarak anlamlı ölçüde yüksek skorları gösterir

Birikim Yapma / Yapmama Nedenleri

2019'de para biriktirme motivasyonu farklılaşmış. Beklenmedik finansal zorluk yaşamamak için para biriktirmek en önemli etken.

Para Biriktirme Nedeni*

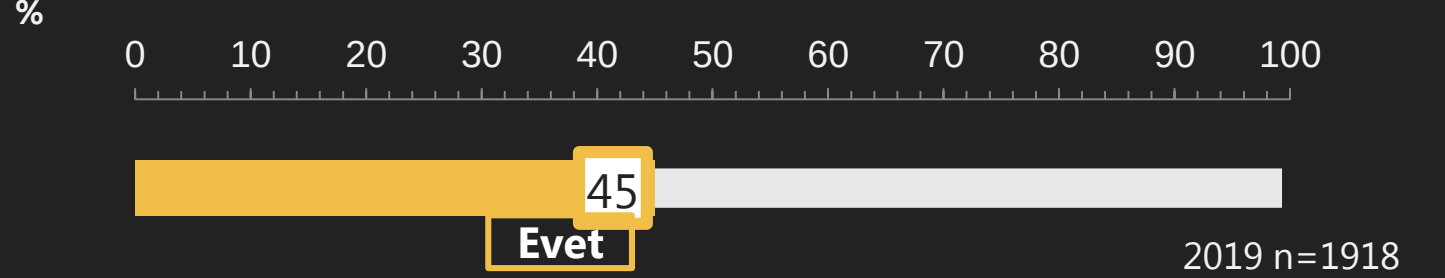
Para biriktirmenin önündeki engel isteksizlik değil mevcut finansal durumun buna elvermemesi. Harcamaların artması 2017'ye göre daha önemli bir etken haline gelmiş

Para Biriktirmeme Nedeni*

Gelir – Gider Dengesi

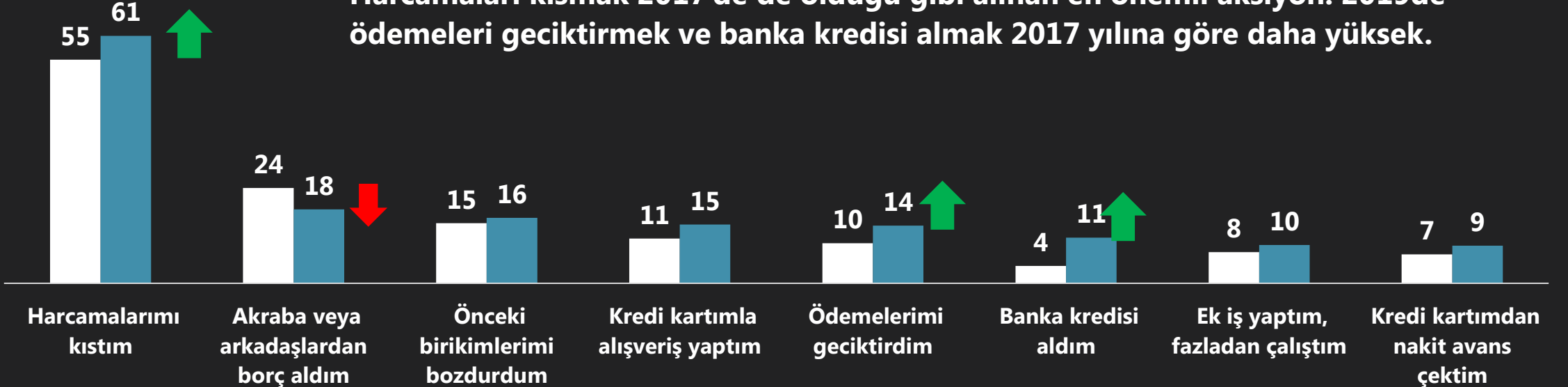
Son 12 ay içinde harcamaların gelirden daha yüksek gerçekleşmesi durumu 2017 ile çok benzer. 2017’de bu oran %42 iken 2019’de %45.

«Bazı aylar harcamalarımız gelirimizden fazla olabilir. Son 12 ay içinde hiç bu tür bir durumla karşılaştınız mı??» (%)

«Bu tür bir durum en son başınıza geldiğinde ay sonunu getirebilmek için ne/neler yaptınız?» (%)

Harcamaları kısmak 2017’de de olduğu gibi alınan en önemli aksiyon. 2019de ödemeleri geciktirmek ve banka kredisi almak 2017 yılına göre daha yüksek.

2017 n=827
2019 n=856

■ 2017 ■ 2019

%7’inin altında belirtilen cevaplar grafikte gösterilmemiştir.

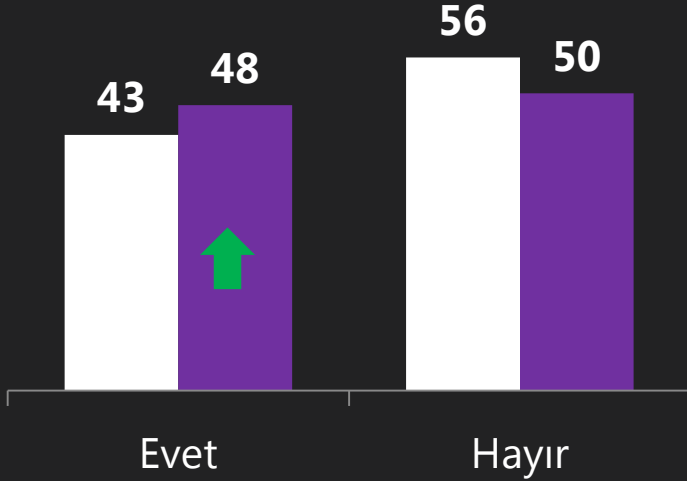
Borçlanma Davranışı

Türkiye’de borcu olan hanelerin sayısı 2017’den bu yana artış göstermiş. Hanelerin %48’inin borcu var.

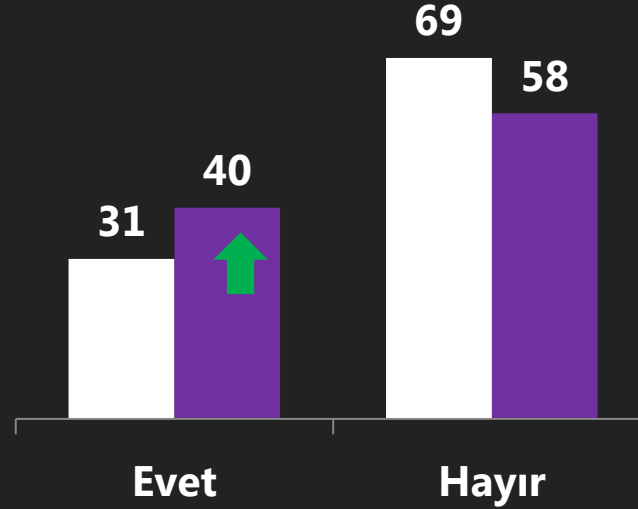
Kişisel borcu olan bireylerin oranı kısmen 2017’den daha yüksek (%40).

Geleceğe yönelik borçlanma niyeti içinde olanların oranı da 2017’ye kıyasla daha yüksek (%25).

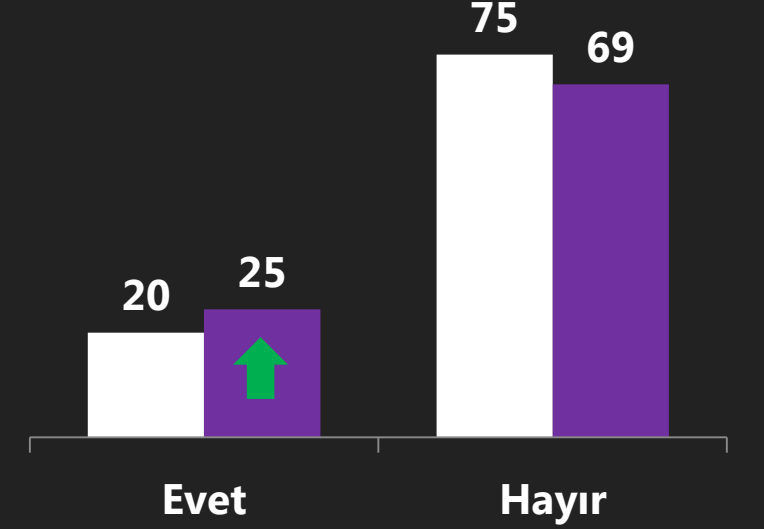
«Şu anda hanenizin herhangi bir borcu var mı?»

«Şu anda kişisel olarak herhangi bir borcunuz var mı?»

«Önümüzdeki bir yıl içinde siz borçlanmayı düşünüyor musunuz?»

■ 2017 ■ 2019

2017 → n=1951
2019 → n=1918

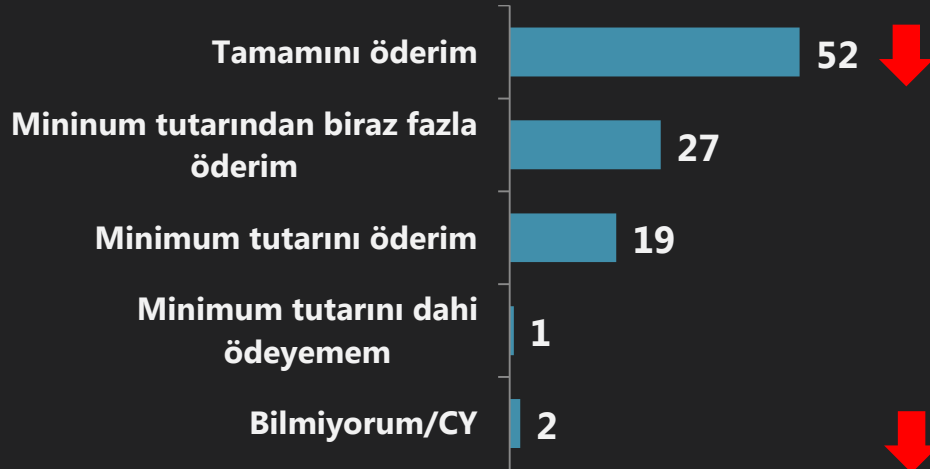
↑ İstatistiki olarak anlamlı ölçüde yüksek skorları gösterir

Borç Ödeme Davranışı

Borç Ödeme Davranışı (n=772)

Kredi Kartı Borcu Ödeme Davranışı (n=1205)

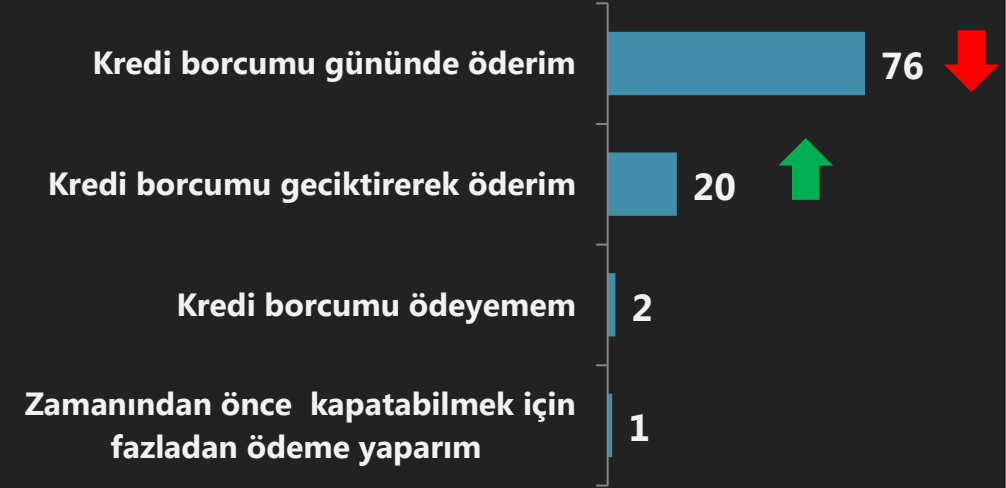

Toplulun %87'si borçlarını her zaman ve çoğu zaman zamanında ödediğini belirtiyor. Bu davranış biçiminde 2017'ye göre bir değişim gözlenmemekte.

Bireyler genellikle kredi borçları ve diğer borçlarını ödeme konusunda daha disiplinli olmaya çalışmakta ama 2017'ye göre bu davranışımızda anlamlı olarak değişmiş, geciktirerek ödeme davranışı daha da yaygınlaşmış.

Kredi kartı borcunda 2019'da daha esnek davranış sergiliyoruz. 2017 yılında kredi kartı borcunun tamamını ödeme davranışı daha yaygındı. (2017: %56; 2019: %52)

Kredi Borcu Ödeme Davranışı (n=294)

İstatistiki olarak 2017'ye göre anlamlı ölçüde düşük skorları gösterir

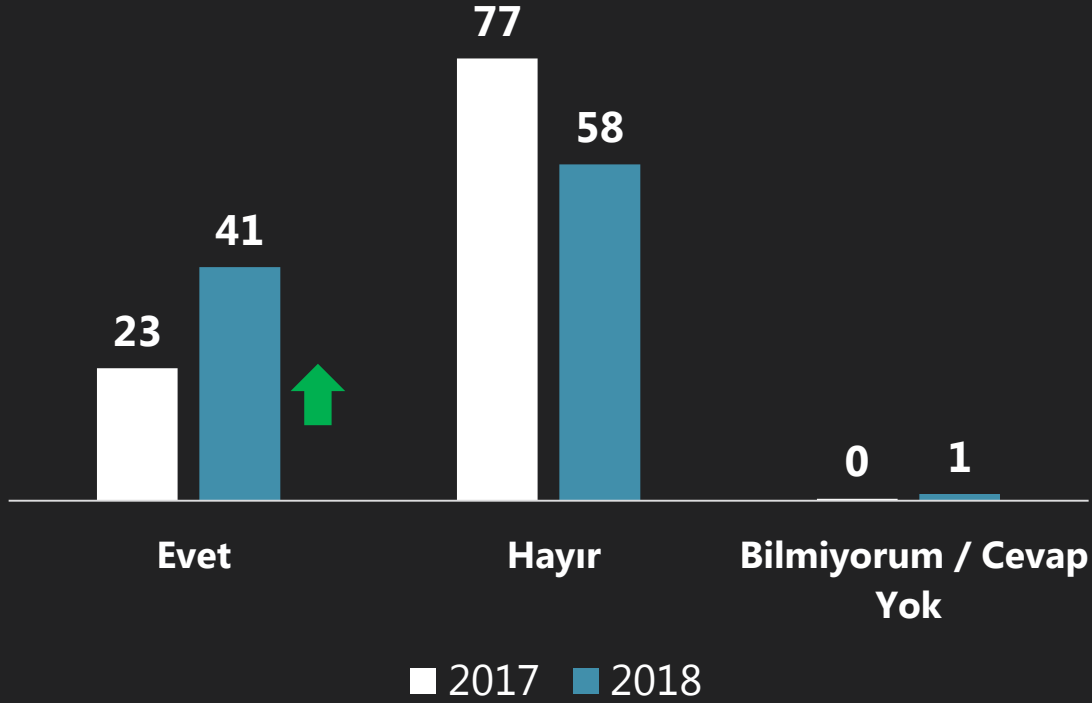

İstatistiki olarak 2017'ye göre anlamlı ölçüde yüksek skorları gösterir

İnternet Bankacılığı Kullanımı

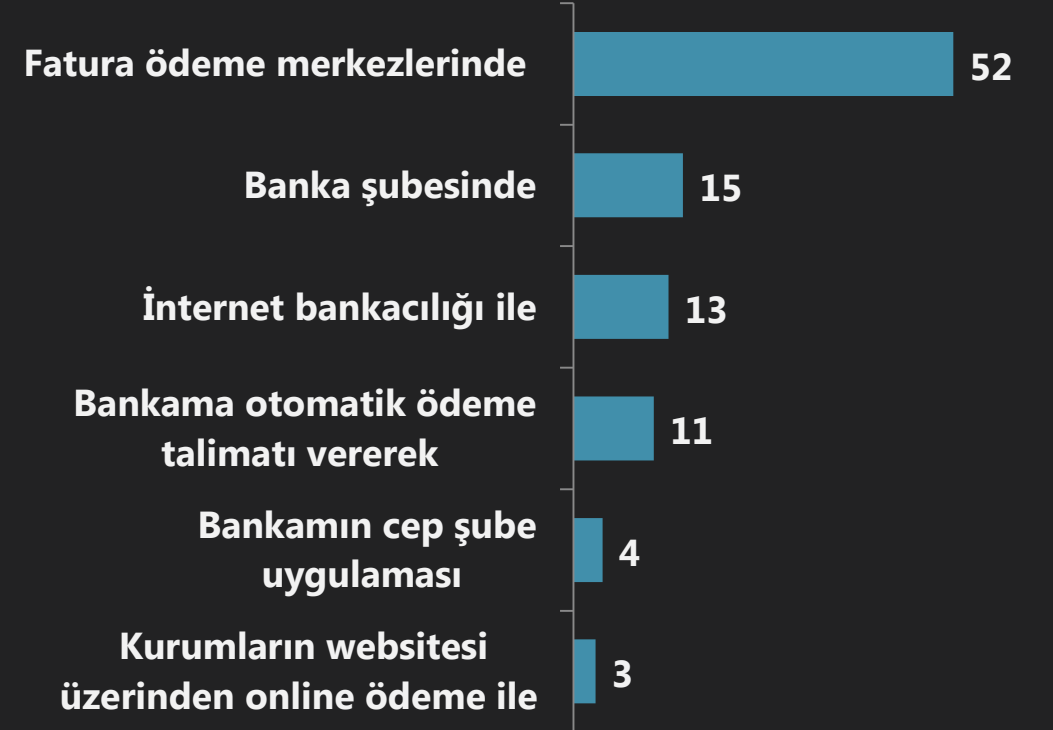
İnternet bankacılığı kullanımında 2019 yılında anlamlı bir artış var. 18-39 yaş, erkek ve çalışan kesimlerde internet bankacılığı kullanımı daha yüksek. Ancak fatura ödeme konusunda internet bankacılığının kullanımı hala çok düşük (%13).

İnternet Bankacılığını Kullanıyor musunuz?

2017 → n=1951
2019 → n=1918

Faturalarınızı çoğunlukla ne şekilde ödüyorsunuz?

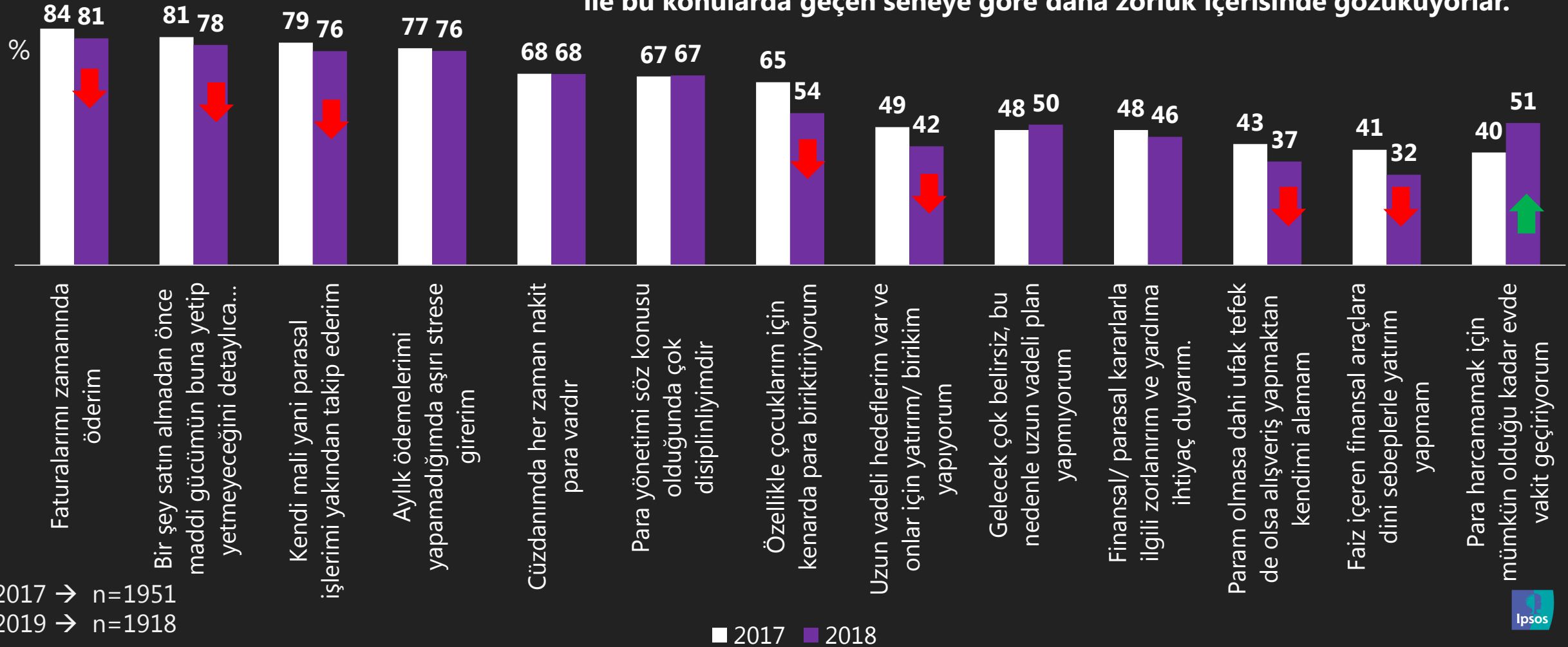
İstatistiki olarak 2017'ye göre anlamlı ölçüde yüksek skorları gösterir

Finansal Davranışlar

2017-2019

2017 yılı ile kıyaslandığında finansal davranışlarda 2019'de bazı alanlarda farklılıklar gözlenmiştir.

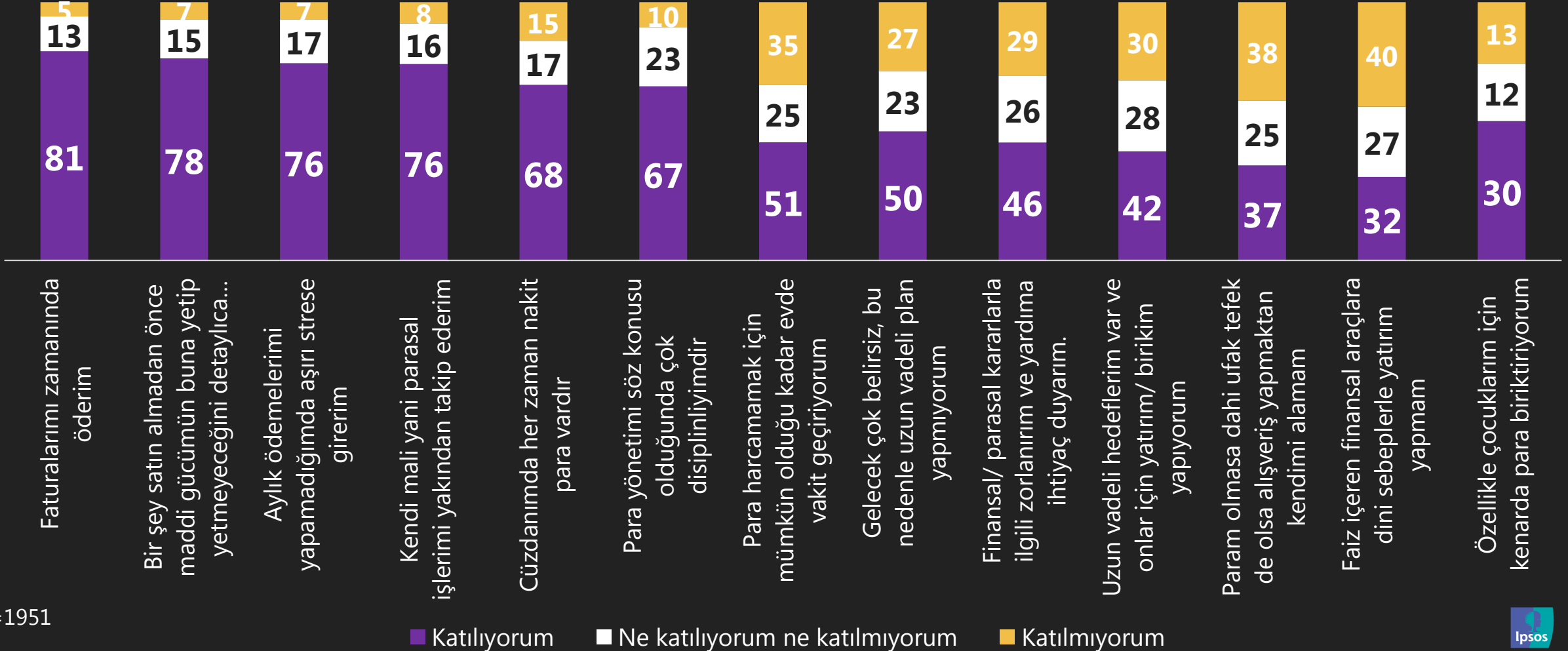
→ Zamanında faturaları ödeme, kenarda para biriktirme, uzun vadeli planlar yapma, alışveriş yapmaktan kendini alamama gibi sorgulanan ifadeler bireyler daha az katılım gösteriyor; bir diğer deyişle ekonomik krizin etkisi ile bu konularda geçen seneye göre daha zorluk içerisinde gözüküyorlar.

Finansal Davranışlar

%

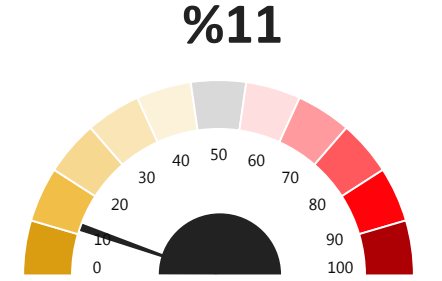
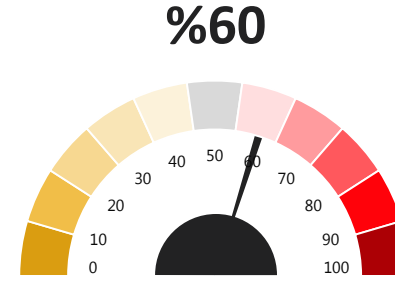
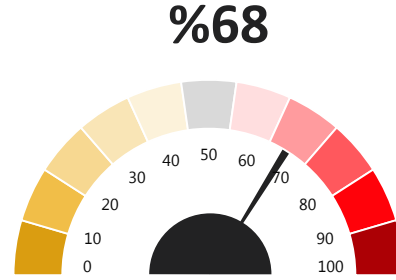
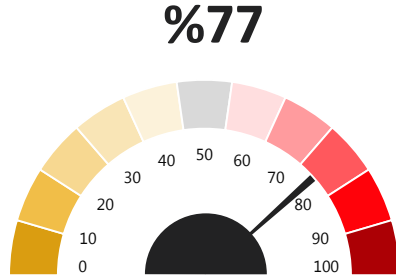
Yine de Türkiye’de vatandaşlar, zamanında ödeme yapma, gücü doğrultusunda satın alma gibi konularda oldukça temkinli. Öte yandan uzun vadeli finansal planları çok güçlü değil.

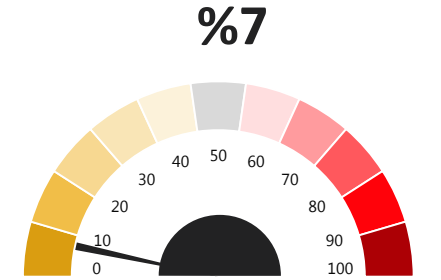
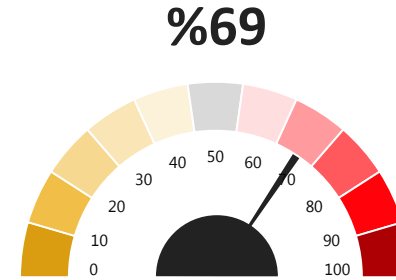
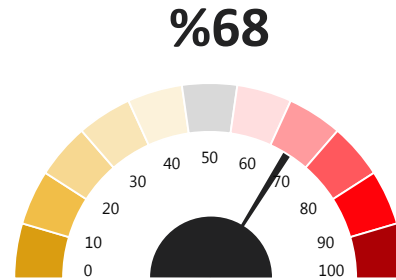
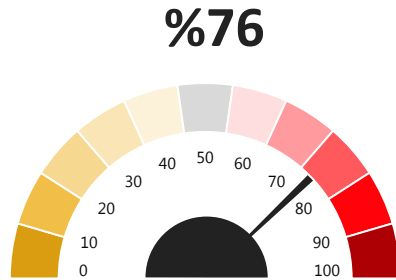
Finansal Ürün Sahipliği

Tasarruf ve emeklilik ürünleri ile ilgili sahiplik 2017'ye göre yaklaşık 10 puan artmış, diğer ürünlerin sahipliği benzer oranda.

2017

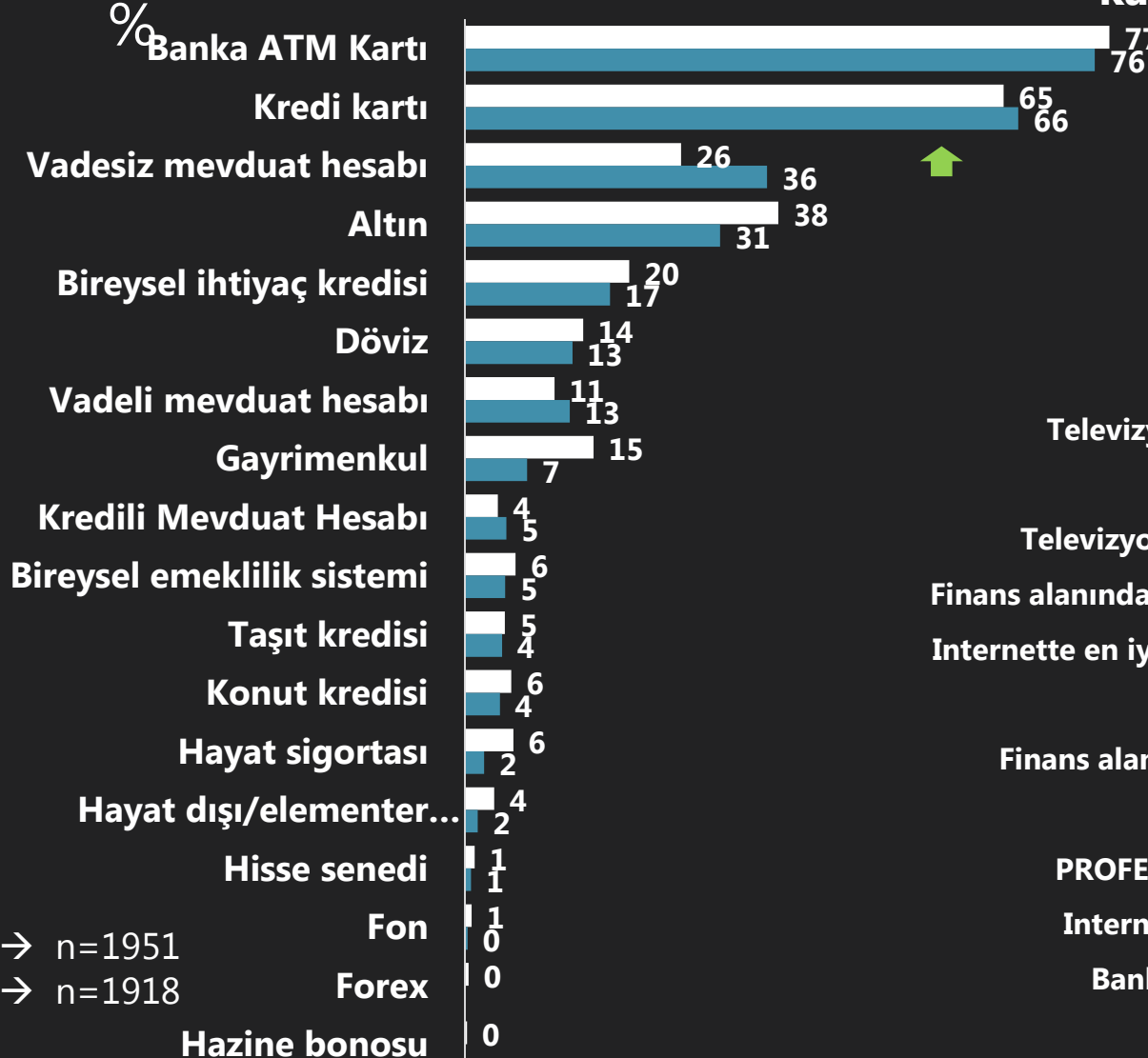
2019

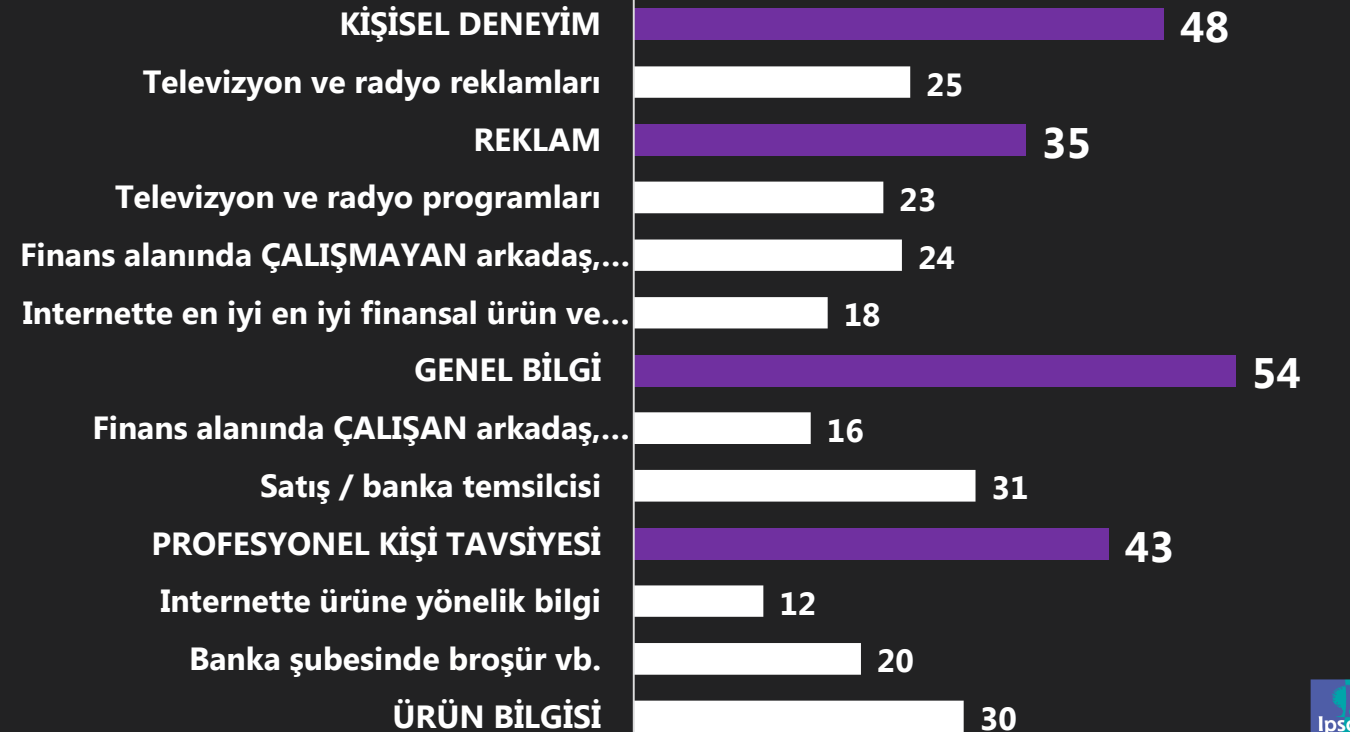
2017 → n=1951
2019 → n=1918

Finansal Ürün Sahipliği

Tasarruf ve emeklilik ile ilgili ürünlerdeki 2019'deki artış «vadesiz mevduat hesabındaki» artıştan kaynaklanmakta.

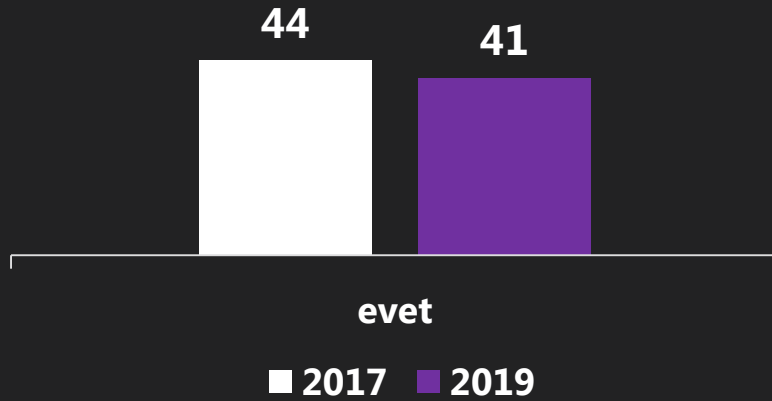
karar verme sürecinde bilgi alınan yerler %

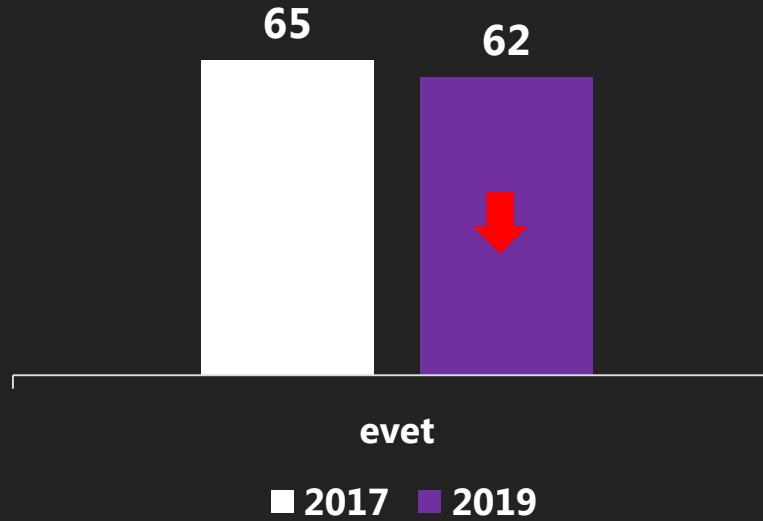
Finansal Plan

Vatandaşlar, finansal plan yapma konusunda 2017'deki davranışlara benzer bir davranış sergiliyor. Ancak bir yerden para geldiğinde bu paranın nasıl kullanılacağına dair plan yapma ve bu plana uyma konusunda daha çekimser bir tutum içine girmişler.

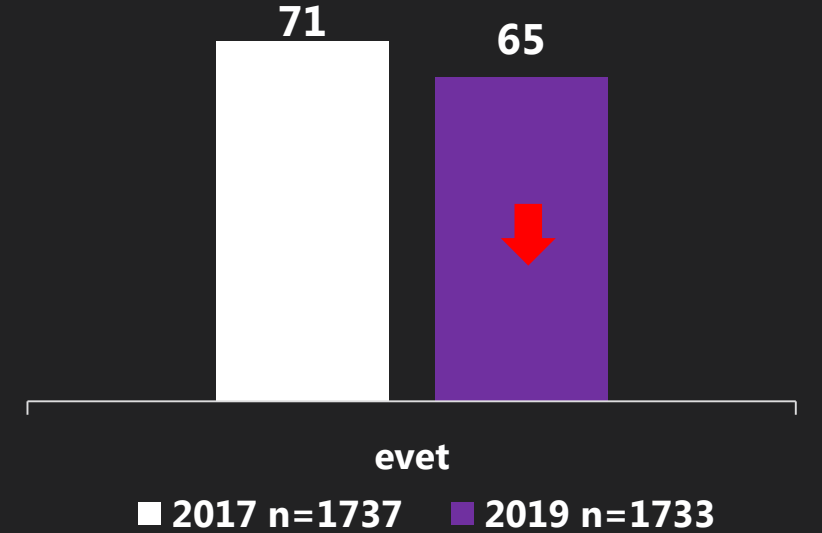
«Sizin kişisel olarak veya eşinizle/çekirdek aile bireylerinizle birlikte herhangi bir finansal planınız var mı?»

« Size herhangi bir yerden para geldiğinde, bu parayı nasıl kullanacağınızı planlar mısınız?»

« Bu plana uyar mısınız?»

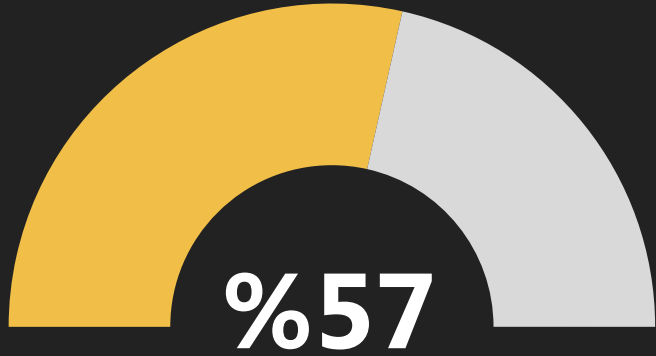
'Sıklıkla' ve 'her zaman' planlarım

'Sıklıkla' ve 'her zaman' uyarım

2017 → n=1951
2019 → n=1918

Emeklilik Planları

« Emekliliğim için iyi bir parasal planlama yaptığıma dair kendime güvenim tam” ifadesine ne ölçüde katılıyorsunuz?»

Katılıyorum (7 üzerinden 5,6 ve 7 skoru verenler)

n=1665

2017de %49 olan emeklilik için parasal plan yapma konusunda kendilerine güvenleri 2019’de %57 ye çıkmıştır.

Yaşlılıkta maddi ihtiyaçları karşılamak için temel plan devletten emekli maaşı almak ve kişisel birikimleri kullanmak. Dörtte birinin ise hiçbir planı yok.

«Yaşlılığınızda maddi ihtiyaçlarınızı karşılamak için ne gibi planlarınız var?»

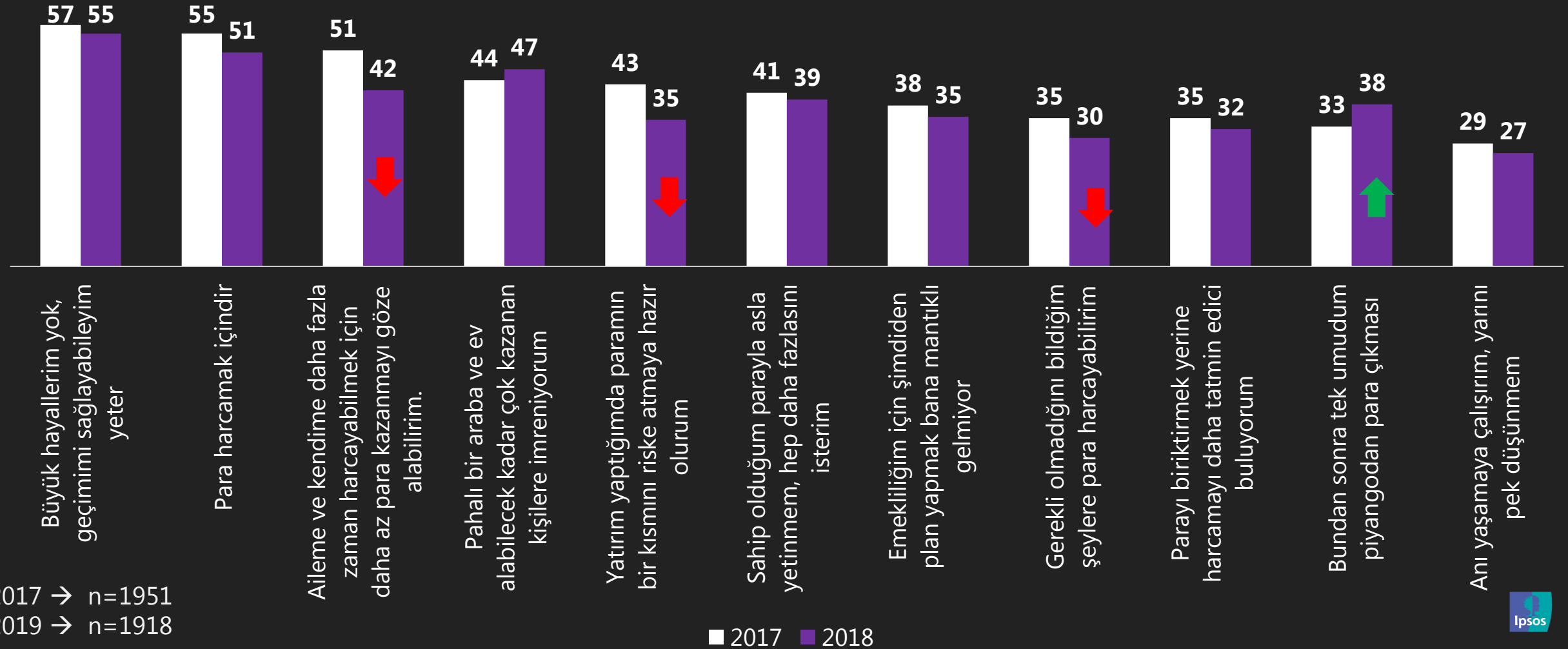
Temel Finansal Tutumlar

Finansal Tutumlar

2017-2019

Bireyler 2019 yılında para harcama, parayı riske atma konusunda daha tedirgin. 2017'ye göre ailesi ile vakit geçirmek için daha az para kazanmayı göze almakta daha çekinceli ve tek umut olarak piyango çıkmasını düşünen bireyler daha fazla .

Sonuç

Sonuçlar

Finansal Okuryazarlık Endeksi

Genel kamuoyunun temel finansal okuryazarlık düzeyinde son bir sene içinde bir değişim olmamıştır. Ancak alt detayda bilgi ve tutum skorlarında 2017'ye göre yükseliş varken davranış skorlarında düşüş gözlenmiştir.

Finansal Okuryazarlık Skoru	2017	2019
Finansal Bilgi Skoru	55	55
Finansal Davranış Skoru	63	65
Finansal Davranış Tutumu	53	51
Finansal Davranış Tutumu	47	49

Finansal Bilgi

Finansal Bilgi düzeyi ise 5 puan artmıştır. 2017'de 10 sorudan 7'sine doğru cevap verenlerin oranı %70 iken 2019'de %75'e yükselmiştir. Bu artışta

→ Basit finansal ve faiz işlemlerine doğru cevap verme ve risk algısı, enflasyon ve kur artışının alım gücüne etkisine yönelik bilgi düzeyinin artması etkindir.

Finansal Ürünler ile ilgili bilgi düzeyimiz 2017'ye göre artmış, ancak sigorta ürünlerinin bilinirliği hala %60 seviyesinde. Hazine, bono, forex gibi ürünler ise hala bilinmiyor.

Faiz ve enflasyon konusunda da Türkiye'deki bireyler çok bilgili değil ancak döviz kuru ve çeyrek altın fiyatı konusunda oldukça bilgililer.

Finansal Durum

Günümüzde yaşanan ekonomik darboğaz konusunda bireyler karamsar bir tablo çiziyor. Hem genel olarak hem de önümüzdeki bir kaç ay içinde Türkiye'nin mevcut ekonomik durumu ve kendilerinin mali durumuna yönelik oldukça negatifler. Bireylerin %77'si Türkiye'de ekonomik kriz olduğunu düşünüyor. Ve bu ekonomik krizden dolayı alım güçlerinin azaldığına yönelik güçlü bir kanı oluşmuş. Özellikle gençlerde, erkeklerde ve çalışan kesimde işsiz kalma kaygısı yüksek.

Ekonomik krizin etkisinin gözlemlendiği diğer bir alan ise kişisel gelir konusu. 2017'de %23'ünün kişisel geliri yokken 2019'de bu oran %30'a çıkmış. Ayrıca 2017 yılında elde edilen ortalama kişisel gelir asgari ücrete yakın bir gelirken, 2019 yılındaki kişisel gelir 2019 için belirlenmiş asgari ücretin çok altındadır.

Finansal Davranışlar

2017 yılına göre daha fazla hanede hane bütçesi yapılıyor. 2017’de %65 olan hane bütçesi yapılma durumu 2019’de %74’e yükselmiş.

Para biriktirme konusunda da daha bilinçlenilmiş. (%42’den %45’e yükselmiş) Ancak hala geleneksel yöntemlerle para biriktiriliyor.

Birikim yapmanın temel sebebi de değişmiş. 2017’de kötü gün için para biriktirme temel motivasyonken 2019’de beklenmedik finansal zorluklar için parayı biriktirme temel motivasyon olmuş.

Gelir gider dengesi 2017 ile benzer, harcamalar gelirden fazla. Buna önlem olarak harcamalar kısıyor. Ancak ödemeleri aksatmak ve banka kredisi almak 2017’ye göre daha yüksek.

Borçlanma konusu da 2017’ye göre daha negatif, bireylerin gerek kişisel gerekse de hane borçları artmış.

Borç ödeme konusunda bireyler hala disiplinli, %87’si borcunu zamanında ödediğini, %76’sı kredi borcunun gününde ödediğini, %52’si ise kredi kartı borcunun tamamını ödediğini belirtiyor. Ancak 2017’ye göre kredi borcunu gününde ödemek ve kredi kartı borcunun tamamını ödemek konusunda düşüş gözlenmektedir.

Finansal plan yapma durumunda da bir değişim olmamış. Hanelerin sadece %41’i finansal plan yapıyor. Ancak bir yerden para gelmesi durumunda plan yapma ve yapılan plan uyma konusunda 2017’ye göre daha çekimserler.

Pozitif bir trend içinde olan konu Emeklilik planı. Emeklilikleri için iyi bir parasal planı olma konusunda kendilerine güvenleri 2017’de %49 iken 2019’de %57’ye yükselmiş. Ancak emeklilik planı olarak bireylerin yaklaşık yarısı devletten alacakları emekli maaşını belirtiyor.

Sonuçlar

Finansal Tutumlar

Finansal tutumlarda da 2017 ile 2019 karşılaştırıldığında krizin / darboğazın etkisiyle finansal davranışlarda daha “ihtiyatlı” olmak, “geleceği daha fazla düşünmek”, “daha az harcamak” yönünde belirgin bir farklılaşma olduğu söylenebilir.

2017'ye göre 2019'de bireylerin daha tedirgin olduğunu söylemek mümkün ;
→ “para harcamak içindir” diyenlerin oranı %55'den, %50'ye gerilemiş.

“Gelecek” en çarpıcı değişim; “Özellikle çocuklarım için kenarda para biriktiriyorum” ifadesine katılım oranı 2017'de % 42 iken bu oran %30 seviyesine gerilemiş.

Aynı şekilde “Uzun vadeli hedeflerim var ve onlar için yatırım/ birikim yapıyorum” ifadesine katılım da %49'dan %42'ye, yatırım yaparken parayı riske atma eğilimi %43'ten % 35'e gerilemiş durumda.

Bu değişimi; gelecek kaygısından ziyade, bugüne ilişkin kaygının arttığı biçiminde yorumlamak ta mümkün.

Türkiye toplumu için en önemli değerın çocuk ve aile olduğu bilinir ancak; “Aileme ve kendime daha fazla zaman harcamak için daha az para kazanmayı göze alabilirim.” diyenlerin oranı %35'ten 'den %30'a gerilemiş. Bu elbette aileyi önemsememek anlamına gelmiyor. Ancak önceliğin dramatik değişimine bir örnek olarak ele almak gerekiyor.

Başarınız için yanınızdayız.

Centrum İş Merkezi Aydınevler No:3, 34854

Küçükyalı – İstanbul

T : +90 [216] 587 1111, F : +90 [216] 417 6565

www.ipsos.com.tr

www.arastirmakutuphanesi.com